

АНОНС

Дуальна освіта: крок у професію
стор. 3-6

Забезпечуємо ефективну та
здорову педагогічну діяльність
стор. 8-9

Запозичуємо найкращі
європейські практики
стор. 10-11

Наука об'єднує і надихає
стор. 12-13

Дбаємо про власну безпеку
стор. 14

Говоримо про катастрофу, що
змінює життя мільйонів людей
стор. 15

«Гармидер», що є школою життя
та місцем сили і духовної підтримки
стор. 16-17

Освітня Траєкторія

АКТУАЛЬНО

У квітні світ відзначав 120 років з дня народження одного з найвидатніших танцівників ХХ сторіччя, хореографа, засновника Паризького університету хореографії та Університету танцю, легендарного українця, чий рід бере свій початок ще зі славетних козаків Запорізької Січі – Сержа Лифаря.

Людина, якій рукоплескав увесь світ, не змогла втілити в життя свою найзаповітнішу мрію – бодай раз виступити на сцені оперного театру в рідному Києві.

120 РОКІВ УКРАЇНСЬКОМУ «ПРОМЕТЕЮ» ФРАНЦУЗЬКОГО БАЛЕТУ

Серж (Сергій) Лифар народився у Києві 2 квітня 1905 року в українській родині Михайла Лифаря та Софії Марченко. Дуже рано хлопчик виявив творчу обдарованість, яка дала йому змогу навчатися музиці по класу скрипки, а потім рояля на підготовчому відділенні Київської консерваторії та співати в хорі Софіївського собору. Проте хореографією Лифар почав займатися дуже пізно – у 16 років, що було зумовлено драматичними обставинами світової війни, революції й національно-визвольних змагань. Його першим педагогом у Київській Центростудії була видатна артистка й хореограф-новатор Броніслава Ніжинська. Маючи непереборне бажання досягти вершин балетного мистецтва, Лифар, після від'їзду Ніжинської з Києва, займався самостійно і зміг досягти такої професійної компетенції, що дала змогу вступити до знаменитої трупі Сергія Дягілева, яка працювала у Франції.

Працю на сцені Серж Лифар поєднував із постійним підвищенням виконавської майстерності під керівництвом найкращого на той час балетного педагога – Енріке Чекетті. Із 1929 року творча доля Лифаря була пов'язана із головним музичним театром Франції – Паризькою національною оперою, де він працював артистом, балетмейстером, педагогом й керівником балетної трупі. За своє активне творче життя Лифар став Метром французького балету та повернув йому престиж й високий професійний рівень, поставивши десятки вистав і виховавши кілька поколінь артистів-зірок. Також він був теоретиком й пропагандистом класичного танцю у Франції та за її межами. Водночас за радянських часів на батьківщині його ім'я як емігранта не згадувалося.

Після здобуття Україною незалежності до вітчизняного культурно-мистецького простору стали повертатися заборонені й забуті раніше постаті видатних творчих діячів, пов'язаних долею із нашою землею. Серед них був і Серж Лифар. На його честь назвали

престижний Міжнародний конкурс балету, вперше проведений в Києві у 1994 році, а невдовзі започаткували й міжнародний фестиваль балету «Серж Лифар де ля данс». Конкурс та фестиваль збирали сузір'я яскравих виконавців та балетмейстерів, а членами журі були учні й послідовники Лифаря. Також завдяки його дружині – Ліллан Алефельдт до Києва повернулася певна частина спадщини Метра, зокрема, книги, рукописи, листи, афіши, світлина, картини, театральні костюми, нагороди, а також балети «Сюїта в білому», «Ранкова серенада» або «Абадо», «Міражі» та інші.

Однією із мрій Сержа Лифаря, який змолу страждав через відсутність можливості одержати системну хореографічну освіту, було бажання, щоби в Києві існував багатопрофільний та багатоступеневий заклад освіти, де діти та молодь могли опановувати різні напрями танцювального мистецтва, й, прийшовши до нього у ранньому віці, могли б вийти звідти повнолітньою людиною із вищою хореографічною освітою. Таким закладом стала створена київською міською владою у 2001 році «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря» (КМАТ), на відкритті якої була присутня Ліллан Алефельдт.

Сьогодні КМАТ імені Сержа Лифаря працює у статусі коледжу хореографічного мистецтва, де навчаються бакалаври хореографії. Також у його складі коледж, що готує фахових молодших бакалаврів, хореографічна школа для учнів підготовчих та професійних класів, базова середня школа та школа мистецтв. Академія має розвинену матеріальну базу із балетними класами, аудиторіями для теоретичних занять, бібліотекою, їдальнею, медичним кабінетом, навчальним театральним-філармонічним центром «Нахнення» із залом для глядачів на 250 місць, професійною сценою, що має сучасне звукове та світлове обладнання, балетний лінолеум, костюмерно-пошивочну дільницю, репетиційні приміщення, гримувальні кімнати.

продовження на стор. 7 ►

ЗАПРОШУЄМО ОДНОДУМЦІВ

Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти і Національна академія педагогічних наук України 21 травня 2025 року проведуть VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика».

Мета конференції – обмін досвідом й обговорення актуальних питань організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої і професійної освіти в умовах сучасних викликів і загроз, а саме: менеджмент інноваційної діяльності закладу освіти; диджиталізація освітнього процесу; цифрова компетентність педагогів; співпраця закладів освіти з роботодавцями.

Напрями роботи конференції:

- фахова передвища і професійна освіта: стан, перспективи розвитку, забезпечення якості підготовки фахівців в умовах сучасних викликів і загроз;
- цифровізація освітнього процесу – нові можливості для дистанційного навчання;
- участь стейкхолдерів у підготовці фахових молодших бакалаврів та кваліфікованих робітників;
- інноваційна педагогічна діяльність і професійний розвиток педагогічних працівників закладів фахової передвищої і професійно-технічної освіти;
- студентоорієнтоване навчання в освітньому процесі;
- презентація кращих педагогічних практик та нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу «Педагогічний ОСКАР-2025».

До участі запрошуються науково-педагогічні, педагогічні працівники, аспіранти, магістранти, здобувачі освіти, роботодавці.

Реєстрація учасників конференції за посиланням: <https://wp.me/Pd8C4Z-7PB> – до 18 травня 2025 р., термін подання матеріалів (довідей, статей, тез) на електронну адресу: pedinnovation.nmc@gmail.com – до 4 травня 2025 р.

ОСВІТНІЙ ДАЙДЖЕСТ

В Україні перевірять понад 100 вишів і коледжів через чоловіків призовного віку

В Україні розпочинаються позапланові перевірки понад сотні закладів вищої та фахової передвищої освіти.

У процесі перевірок вивчатимуться питання вступної кампанії та організації освітнього процесу з метою усунення порушень норм законодавства в умовах правового режиму воєнного стану.

Перевірки проводитиме Державна служба якості освіти спільно з військовими та правоохоронними органами.

Позапланові перевірки пов'язані з тим, що в попередні роки було виявлено внесення недостовірної інформації, прострочення термінів внесення чи відсутність інформації про здобувачів освіти – чоловіків призовного віку – у Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

Також раніше були виявлені порушення у формуванні контингенту здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та здійснення наукової роботи аспірантів.

Аспіранти складатимуть залік з української та іноземної мов

На третьому році навчання в аспірантурі аспіранти будуть зобов'язані складати підсумковий залік з української та іноземної мови.

Про підтримку урядом відповідних змін до Порядку підготовки аспірантів і докторантів повідомив народний депутат Олексій Гончаренко.

Метою введення такого заліку є підвищення якості навчання та уніфікація вимог до майбутніх науковців.

Аспіранти складатимуть залік з української та іноземної мови з метою виявлення рівня володіння мовами для академічних цілей.

Очікується, що залік проводитиметься з використанням технологій зовнішнього незалежного оцінювання.

3 вересня виші мають по-новому планувати навантаження викладачів

З нового навчального року заклади вищої освіти під час планування навчального навантаження викладачів та організації освітнього процесу мають урахувати нові положення закону про підтримку наукової роботи у вишах.

Закон, який регламентує особливості наукової роботи викладачів і був ухвалений Верховною Радою у червні 2024 року, підписав Президент України.

Документ спрямовано на підвищення ролі наукової діяльності в системі вищої освіти та створення гнучких можливостей для залучення фахівців-практиків до викладання.

Згідно із законом навчальне навантаження науково-педагогічних працівників буде зменшено з 600 до 460-480 годин на ставку за навчальний рік.

Водночас буде підвищена значущість наукової роботи: науковий складник має становити щонайменше 30%.

Також законом запроваджується нова категорія – педагогічних працівників, якими можуть стати фахівці-практики, залучені до викладання без обов'язку провадити наукову діяльність.

Окрім того, вишам буде надано автономію у встановленні норм і обсягів наукової роботи відповідно до стратегічних пріоритетів закладу чи окремих наукових напрямів.

Тобто заклади вищої освіти самостійно визначатимуть ролі викладачів відповідно до власних потреб та стратегій.

У Міністерстві освіти і науки України висловили переконання, що новий закон не зменшує престиж науково-педагогічних працівників, а лише розширює можливості закладів вищої освіти, надаючи вибір між фокусом на науці чи практиці.

Комітет з фізичного виховання та спорту МОН України передали до сфери управління Мінмолодьспорту

Кабінет Міністрів України передав Комітет з фізичного виховання та спорту МОН до сфери управління Мінмолодьспорту з подальшим його перейменуванням на Центр фізичного виховання та спорту учнів і студентів.

Такі рішення ухвалили на засіданні уряду 31 грудня 2024 року за ініціативи Мінмолодьспорту.

Зміна підпорядкування забезпечить застосування нових підходів в реалізації державної політики з фізичного виховання і спорту в закладах освіти.

Одним із пріоритетів діяльності Центру буде розвиток масового спорту в закладах освіти, що є основою формування цінностей ведення здорового способу життя. Зокрема, фізичне виховання в закладах загальної середньої освіти є важливим компонентом всебічного розвитку дітей, який впливає не лише на їхнє фізичне здоров'я, а й на емоційний, соціальний та інтелектуальний розвиток. Також розвиток масового спорту серед учнівської молоді є фундаментом розвитку резервного спорту.

Іншим пріоритетом є спортивний складник, покликаний не лише виявити талановиту молоддь, а й є невід'ємною частиною життя учнівської та студентської молоді, сприяючи їхньому всебічному розвитку, особистих досягнень, у тому числі представленні України на міжнародній арені.

Це рішення є важливим кроком для закладення основ розвитку масового спорту серед молоді, конкурентності українського спорту на міжнародній арені та сприяти формування здорової нації як складової національної безпеки української нації.

Прес-служба Мінмолодьспорту

Визначено населені пункти в Україні, де відбудуться тести в магістратуру

Міністерство освіти і науки України затвердило перелік населених пунктів в Україні, на території яких буде створено екзаменаційні центри для проведення магістерських тестів ЄВІ та ЄФВВ.

Планується, що тестування буде проведено у 21 області України та Києві.

Через неможливість проведення іспитів тестування не відбудеться у Донецькій, Луганській і Херсонській областях.

Очікується, що екзаменаційні центри будуть створені в 68 українських містах і селах.

Як відомо, до проведення вступних іспитів у магістратуру під час основної сесії долучаться 15 міст у 7 країнах.

Реєстрація для участі в ЄВІ та ЄФВВ розпочнеться 2 травня і триватиме до 23 травня.

Реєструватимуть майбутніх вступників у магістратуру приймальні комісії вишів очно або дистанційно.

Під час реєстрації на тестування вступник має вказати місто або країну, де має намір пройти тестування.

Переглянути перелік за посиланням <https://surl.li/lhgsnn>

МОН зменшило ліцензійні обсяги для вишів

Міністерство освіти і науки України відкоригувало в бік зменшення ліцензійний обсяг для багатьох закладів вищої освіти.

Про це повідомив заступник міністра освіти і науки Михайло Винницький.

За його словами, звуження стосується ліцензій на всі рівні вищої освіти, а також на освітні програми за регульованими спеціальностями на всіх рівнях вищої освіти.

У 2025 році ліцензійні обсяги для всіх закладів вищої освіти встановлюються на рівні найбільшого набору закладу за відповідною ліцензією за минулий період (від 2 до 6 років залежно від тривалості освітньої програми), помноженого на 2.

«Це рішення жодним чином не вплине на доступність вищої освіти для цьогорічних вступників. У разі, якщо заклад прогнозує вступ на рівні більше ліцензійного обсягу, можна подати заяву на розширення ліцензійного обсягу через систему електронного ліцензування», – зазначив Винницький.

Як наголошують у МОН, низка закладів або взагалі не здійснює набір на окремі програми, або кількість студентів на цих програмах становить менше ніж половину від визначеного ліцензованого обсягу.

Йдеться насамперед про філії, що не здійснюють набір студентів, а також про приватні заклади вищої освіти та деякі переміщені університети, які протягом останніх років набирали відносно невелику кількість здобувачів, але продовжували зберігати «роздуті» ліцензії.

Штучний інтелект у закладах вищої освіти: рекомендації для викладачів, студентів і працівників ЗВО

Міністерство освіти і науки України та Міністерство цифрової трансформації України спільно з експертами розробили рекомендації щодо відповідального використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти. Документ містить поради для викладачів, студентів, адміністрацій ЗВО та дослідників, що допоможуть ефективно інтегрувати ШІ в освітній і науковий процес.

«Сучасна освіта неможлива без штучного інтелекту. Заклади вищої освіти повинні адаптуватися до сучасних освітніх трендів і впроваджувати найкращі світові практики у сфері ШІ, щоб зберігати конкурентоспроможність, робити нові наукові прориви та готувати сильних спеціалістів», – зазначив Олександр Борняков, заступник міністра цифрової трансформації з питань розвитку ІТ.

Рекомендації підкажуть, як складати якісні запити, розробляти завдання й обирати корисні ШІ-інструменти. Наприклад:

- для викладачів – генерування й перевірка тестів, створення презентацій, аналіз навчальних досягнень студентів тощо;
- для студентів – пошук інформації для наукових робіт, підготовка до іспитів, генерація ідей для презентацій та есе, отримання зворотного зв'язку на наукові роботи, вивчення мов;
- для керівників закладів вищої освіти – оптимізація адміністративних процесів, як-от: заповнення документації, відповіді на запитання студентів тощо.

У документі також розвінчують поширені міфи про ШІ – зокрема про те, що він загрожую академічній доброчесності, витісняє викладачів чи є надто дорогим у впровадженні.

«За умови відповідального використання штучний інтелект покликаний не замінювати викладача, а розвантажувати та полегшувати його роботу. Передавши рутинні завдання ШІ, педагог може зосередитися на тому, що не підлягає автоматизації: живій взаємодії зі студентами, командній роботі та розвитку м'яких навичок», – зазначає Дмитро Завгородній, заступник міністра освіти і науки з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

Окрему увагу в рекомендаціях надано безпековому складнику інтеграції ШІ-інструментів – принципам контролю з боку людини, конфіденційності, управлінню даними, прозорості та недискримінації.

Заклади вищої освіти можуть ознайомитися з прикладами впровадження політик щодо використання ШІ, які базуються на найкращих практиках іноземних освітніх закладів. У документі розглядають різні сценарії інтеграції ШІ в освітній процес – від певних обмежень до заохочування використання ШІ залежно від типу завдання та на розсуд викладача.

Ознайомитися з рекомендаціями можна за посиланням <https://surl.li/keqmrq>

Матеріали підготовлено за даними Міністерства освіти і науки України, сайту Освіта.ua
Інна РОЩЕНКО, Науково-методичний центр ВФПО

ДУАЛЬНА ОСВІТА: КРОК У ПРОФЕСІЮ

Продовжуємо знайомити читачів інформаційного вісника «Освітня траєкторія» з кращими практиками впровадження дуальної форми здобуття освіти. Цього разу на шпальтах вісника свої напрацювання, рекомендації, здобутки презентували ВСП «Павлоградський фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», Національний університет «Запорізька політехніка», Національний університет фізичного виховання та спорту України.

ОСВІТА ТА БІЗНЕС: НАПРЯМИ СПІВДІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасний випускник коледжу фахової передвищої освіти має бути здатний та готовий до конструктивного досягнення успішної життєдіяльності в мінливих суспільно-економічних умовах, самостійного і свідомого виконання складних життєвих завдань, які висувають перед ним інформаційні, економічні, соціальні, політичні, культурно-релігійні процеси сучасності.

Компетентнісна освіта випускника Відокремленого структурного підрозділу «Павлоградський фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 184 Гірництво освітньо-професійних програм «Підземна розробка корисних копалин», «Експлуатація та ремонт гірничого електромеханічного обладнання та автоматичних пристроїв» передбачає застосування на практиці набутих знань, вмінь, користуватися ними, щоб мати успіх у професійній діяльності.

Тому, враховуючи вимоги Закону України «Про фахову передвищу освіту», потрібно робити акцент на практичній підготовці здобувача освіти фахового коледжу, перенести увагу з процесу теоретичного навчання на його результат, зорієнтувати організацію навчання на компетентнісний підхід та пошуки ефективних механізмів його запровадження. Одним із пріоритетних завдань викладачів коледжу в цьому напрямі є навчити здобувача освіти виконувати типові спеціалізовані операції у певній галузі професійної діяльності, пов'язані з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та здійсненням певних управлінських функцій.

Метою практичної підготовки здобувачів освіти спеціальності Гірництво є формування і розвиток програмних компетентностей, які дають змогу опанувати систему знань і практичних навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності на виробничих підприємствах гірничодобувних та гірничопереробних галузей.

Відповідно до навчального плану спеціальності 184 Гірництво освітньо-професійних програм підготовки «Підземна розробка корисних копалин», «Експлуатація та ремонт гірничого електромеханічного обладнання та автоматичних пристроїв» практична підготовка здобувачів освіти III-IV курсів проводиться на гірничих підприємствах ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля». Під час практики на здобуття робочої професії студенти безпосередньо працюють на робочих місцях конкретного гірничого підприємства.

На базі навчально-курсowego комбінату ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» студенти випускного курсу отримують робочі професії відповідно до освітньо-професійних програм підготовки:

- «Підземна розробка корисних копалин» – гірник підземний (I-II розряд);
- «Експлуатація та ремонт гірничого електромеханічного обладнання та автоматичних пристроїв» – електрослюсар підземний (I-III розряд).

Є думка, що випускникам гірничих спеціальностей коледжу бракує практичних навичок та вмінь, зокрема, здатності самостійно застосовувати комплекс знань і навичок із планування раціональних гірничодобувних та гірничопереробних технологій виробництва або самостійно виконати ремонт сучасних електричних механізмів і машин. Все це відбувається не тому, що заклад освіти не має висококваліфікованих фахівців, а тому, що студентам недостатньо трьох періодів практик, які проводять за традиційною формою. Потрібно збільшити час практичного навчання безпосередньо на виробництві. Іншою причиною, що суттєво впливає на фахову підготовку фахівців та якість практичної підготовки, є стан матеріально-технічної бази закладу освіти, який подекуди не відповідає сучасним вимогам. Усе це призводить до того, що студенти поступово втрачають мотивацію до навчання, адже новітнє обладнання вони бачать тільки під час презентацій, на лекційних заняттях.

Розв'язанням цієї проблеми, на нашу думку, є урізноманітнення форм організації навчання. З цією метою викладачі Відокремленого структурного підрозділу «Павлоградський фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 184 Гірництво освітньо-професійних програм «Підземна розробка корисних копалин», «Експлуатація та ремонт гірничого електромеханічного обладнання та автоматичних пристроїв» проводять екскурсії на підприємства, тематичні конференції та круглі столи із залученням висококваліфікованих фахівців гірничої галузі, зустрічі із випускниками

спеціальності, керівниками шахт та дільниць, навчальні практики на гірничих підприємствах міста та регіону, навчально-курсowego комбінаті із впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес.

Впровадження елементів дуальної форми навчання дає змогу усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх фахових молодших бакалаврів з гірництва, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом та підвищити якість підготовки майбутніх фахівців із урахуванням вимог роботодавців.

Така форма освіти є безумовно необхідною нашому суспільству з набуття висококваліфікованих кадрів для роботи на гірничих підприємствах міста та регіону.

Дуальна система задовольняє інтере-

си всіх: закладу освіти, підприємства і здобувачів освіти. Для підприємства – це можливість підготувати для себе кадри, економія на витратах щодо пошуку та добору працівників, їх перенавчання та адаптації. Для здобувачів освіти – можливість отримати перше робоче місце, відмінний шанс швидше стати самостійним та легше адаптуватися до дорослого життя.

Для закладу освіти – можливість мати тісний зв'язок з великим колом підприємств, а через це поліпшити матеріально-технічну базу; залучити висококваліфікований персонал (практиків) з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі); постійне підвищення кваліфікації викладацького складу і як результат – високий престиж серед абітурієнтів та випускників.

продовження на стор. 4 ►

продовження, початок на стор. 3 ►

У коледжі впродовж 2023/2024 навчального року впроваджено елементи дуальної форми навчання для здобувачів освіти I курсу навчання на базі повної загальної середньої освіти та III курсу – на базі базової середньої освіти з ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля».

Відповідно до «Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.04.2023 № 426 та «Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої освіти Відокремленого структур-

ного підрозділу «Павлоградський фаховий коледж Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» між закладом освіти в особі директора коледжу і керівником гірничого підприємства та здобувачем освіти укладено тристоронні угоди про дуальну форму навчання, розроблено навчальний план, графік освітнього процесу та відповідне методичне забезпечення.

У 2024/2025 навчальному році на базі повної загальної освіти на спеціальність Гірництво вступила 51 особа, з яких 11 осіб (20 %) у II семестрі виявили бажання навчатися за дуальною формою навчання. На нашу думку, це сприятиме вивченню теоретичного матеріалу на практиці, дасть змогу здобувачам освіти отримати максимально концентровані фахові знання, що стосуються безпосередньо спеціальності та дозволять бути конкурентоспроможним на ринку праці.

Запроваджена в коледжі дуальна форма навчання дає змогу молоді отримати величезний досвід практичної підготовки та підвищити зацікавленість в обраній спеціальності. На жаль, впроваджувати її можна тільки з третього курсу для здобу-

вачів на базі базової загальної освіти.

Впровадження елементів дуальної форми навчання у коледжі дає змогу розв'язати основну проблему фахової передвищої освіти – розрив між теорією і практикою, закладом освіти та підприємством чи організацією.

Результатом співпраці з роботодавцями та впровадження елементів дуальної форми здобуття освіти є: підвищення мотивації до навчання; підвищення якості підготовки фахівців; посилення ролі роботодавців; підвищення конкурентоспроможності випускників.

Працюємо задля України! Дякуємо захисникам і захисницям України за можливість навчатися і навчатися! Слава Україні! Героям Слава!

Тетяна ІВАНЧАК,

завідувач навчально-виробничої практики,

Вікторія ШАРІНА,

голова циклової комісії з гірництва
ВСП «Павлоградський фаховий коледж
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Національний університет «Запорізька політехніка» долучився до всеукраїнського пілотного проєкту з реалізації дуальної форми здобуття освіти у 2021 р. Впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти потребувало проведення ґрунтовного підготовчого етапу, упродовж якого було створено документацію, що регламентує проходження освітнього процесу за цією формою, регулює відносини між учасниками навчання, відносини між Національним університетом «Запорізька політехніка» і підприємствами.

Протягом 2021-2024 років Національним університетом «Запорізька політехніка» проводились заходи для підвищення обізнаності роботодавців щодо дуальної форми здобуття вищої освіти. Завдяки цьому станом на 20.02.2025 укладено близько двох десятків договорів про співпрацю з підприємствами міста та регіону, з-поміж яких Акціонерне товариство «Прогрес», Приватне акціонерне товариство «Запоріжсталь», Казенне підприємство «Науково-виробничий комплекс «Іскра», Приватне акціонерне товариство «А/Т тютюнова компанія «В.А.Т.-Прилуки», Приватне акціонерне товариство «Запорізький електроапаратний завод», ПрАТ «Аптеки Запоріжжя», Дитячо-юнацька спортивна школа «Майстер січ», Дитячий навчальний заклад комбінованого типу «Біла лілея» №244 ЗМР ЗО, Комунальний заклад «Запорізька обласна школа вищої спортивної майстерності» ЗОР, Комунальний заклад «Запорізький обласний центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю» ЗОР, Комунальне некомерційне підприємство «Запорізька обласна клінічна дитяча лікарня» ЗОР, Комунальне некомер-

ційне підприємство «Міська лікарня №8» ЗМР, ТОВ «Євроспайн – Запоріжжя», ТОВ «Агротрейд», ТОВ «Пластик-ЗП», ГО «Безпека та добробут», ТОВ «Подорожник-Запоріжжя» та інші.

У період з 2022 по 2024 роки представники Національного університету «Запорізька політехніка» організовували, або брали участь у таких заходах з популяризації та розвитку дуальної форми здобуття освіти:

- 17 листопада 2022 р. «Круглий стіл для викладачів «Практичні аспекти впровадження ДФЗО»;
- 23 листопада 2022 р. Міжнародна науково-практична конференція «Дуальна форма здобуття освіти: успіхи та проблеми третього року запровадження пілотного проєкту у закладах вищої та фахової передвищої освіти України»;
- 29 листопада 2022 р. «Координаційний центр дуальної освіти в ЗВО: створення та функціонування»;
- 13 грудня 2022 р. Круглий стіл для викладачів «Діагностика освітнього проєкту з точки зору впровадження ДФЗО»;
- 14 грудня 2022 р. Круглий стіл для викладачів «Цінність ДФЗО для робото-

давців: баланс між теоретичною освітою та практичним застосуванням».

- 23 червня 2023 р. Форум «Дуальна освіта для України»;
- 12-13 жовтня 2023 р. Всеукраїнський форум «Навички майбутнього. Україна» (організатор Національний університет «Запорізька політехніка»);
- 19 жовтня 2023 р. «Дуальна в діалозі», що організована ITeachers Meet-Up;
- 23 листопада 2023 р. Міжнародна науково-практична конференція «Дуальна форма здобуття освіти: підсумки запровадження пілотного проєкту у закладах вищої та фахової передвищої освіти України»;
- 21 грудня 2023 р. «Дуальна освіта: кращі практики та виклики впровадження», організована ITeachers Meet-Up;
- 27 листопада 2024 р. Міжнародна науково-практична конференція «Дуальна освіта як одна з форм поліпшення якості підготовки фахівців»;
- 28 листопада 2024 р. Національний університет «Запорізька політехніка» провів Всеукраїнський форум «Навички майбутнього. Україна» за підтримки Національного агентства кваліфікацій, Національної служби України з питань державної служби, Всеукраїнське об'єднання обласних організацій роботодавців підприємств металургійного комплексу «Федерація металургів України», ГС «Прогресильні»;
- 6 грудня 2024 р. ректор Національного університету «Запорізька по-

літехніка» Віктор Грешта виступив як спікер на постійних зустрічах представників бізнесу та органів влади Запорізької області на тему «Кадровий дефіцит. Вища, дуальна та профтехосвіта для потреб бізнесу».

З 2021 року освітній процес за дуальною формою здобуття освіти відбувався за такими спеціальностями освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр»: 016 Спеціальна освіта, 017 Фізична культура і спорт,

131 Прикладна механіка, 132 Матеріалознавство, 133 Галузеве машинобудування, 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка,

275 Транспортні технології. У 2024/2025 навчальному році цей перелік розширився за рахунок наступних спеціальностей: 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 136 Металургія,

141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка,

241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм і рекреація.

Попри вплив воєнної агресії проти України в Національному університеті «Запорізька політехніка» продовжується активна робота із впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти, про що свідчать відгуки студентів, які здобувають освіту за цією формою.

За матеріалами закладу освіти

продовження на стор. 5 ►

продовження, початок на стор. 3-4

ВІДГУКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Дізнатися про дуальну форму освіти **Ліза Мироненко** змогла завдяки викладачам Національного університету «Запорізька політехніка», де вона навчалася на третьому курсі бакалаврату за спеціальністю «Фізична культура і спорт». Її зацікавила ця форма навчання, оскільки вона передбачає набуття цінних практичних навичок. Саме тому Ліза вирішила перейти на дуальну форму навчання, щоб отримати більше досвіду у своїй професії. З нею було укладено договір про проходження практики в дитячо-юнацькій спортивній школі «Майстер Січ». У колективі школи її зустріли привітно, а її наставником став директор закладу Сергій Крупінов, який допоміг набути важливого практичного досвіду. Куратором від університету був професор Василь Мазін, який допоміг скоординувати освітню траєкторію з вимогами виконання професійних функцій.

Завдяки навчанню за дуальною формою, Ліза Мироненко отримала глибше розуміння роботи тренера-викладача, засвоїла навички педагогічного та психологічного спілкування з учнями, навчилася працювати в команді.

Вона вважає, що такий формат освіти значно ефективніший у підготовці майбутніх фахівців, адже дає змогу отримати більше реальних практичних знань, ніж традиційне навчання у закладі освіти. Крім того, дуальна освіта відкриває перед студентами можливість офіційного працевлаштування вже під час навчання, що дає їм змогу не лише застосовувати отримані знання на практиці, а й набувати професійного досвіду, працюючи за спеціальністю. Це стає значною перевагою під час подальшого пошуку роботи, адже випускники вже мають реальний стаж роботи у своїй сфері.

Ірина Польникова дізналась про дуальну освіту від доцента кафедри «Технології авіаційних двигунів» і заступника декана машинобудівного факультету Національного університету «Запорізька Політехніка» **Бабенко Ольги Миколаївни**.

Ірина Польникова каже: «Дуальна форма освіти дала змогу гармонійно поєднати навчання і роботу. Завдяки цій формі освіти, я маю змогу набувати практичних навичок, краще ознайомлюватися з виробництвом. Також є чудова можливість побачити, як на практиці допомагають удосконалювати робочий процес знання, отримані від викладачів університету.

Лекції і практика в університеті, як і робота на підприємстві, дають змогу охопити процес виробництва з усіх боків. Лекційна частина – забезпечує розуміння, а практична – показує реальний результат. Така форма навчання дає змогу краще пізнати професію. Я дуже вдячна університету і підприємству, що є така форма навчання. Завдяки їй відкривається багато нових можливостей: швидше розвиватися, дізнатися більше інформації, здобувати навички для подальшого навчання та роботи».

Тому я вважаю, що нині дуальна освіта дає неоціненну можливість отримання необхідних знань та навичок практичного значення в реальних умовах роботи, що тільки допомагає студентам з майбутнім працевлаштуванням, а також завчасним розумінням правильності вибраної професії. З власного досвіду я можу сказати, що дуальна освіта буде дуже корисною для здобувачів вищої освіти будь-якого року та рівня навчання».

«Навчаючись на третьому курсі освітнього ступеня бакалавр через необхідність підприємства АТ «Мотор Січ» у робітниках куратор від університету **Ткач Дар'я** запропонувала мені, **Біліонку Денису**, спробувати нову на той час дуальну форму освіти. Мене зацікавила ця пропозиція оскільки я розумів, що, продовжуючи навчання студентом, я буду водночас отримувати повноцінний практичний досвід роботи за спеціальністю. Ще одним аргументом «за» дуальну форму освіти було працевлаштування на повний робочий день із відповідною оплатою праці. Тому я вирішив погодитися й був укладений договір між мною, університетом та підприємством. Влаштувався я інженером-технологом в управління головного металурга. З першого ж робочого дня мене ознайомили з посадовою інструкцією, технікою безпеки та іншими робочими нюансами. Перший час, доки я не знав розташування цехів на території підприємства, мені всюди допомагав та супроводжував начальник мого бюро. Вже за перший місяць роботи я зрозумів основні принципи та обов'язки, почав отримувати реальний цінний досвід. При цьому я мав достатньо часу для відвідування дистанційного навчання. З дуальною формою освіти без відриву від виробництва я отримав диплом бакалавра, а також диплом магістра за цією самою спеціальністю. Робота на підприємстві багато в чому допомагала легше освоювати навчальні дисципліни, оскільки була нагода багато процесів спробувати одразу на особистому досвіді. Отримуючи теоретичні знання в інституті, я значною мірою розширював їх за допомогою практичних навичок. Дуальна форма освіти дала мені змогу плавно влитися в колектив, познайомитися з виробництвом на власному досвіді. Після завершення навчання мені не потрібно було розв'язувати питання з працевлаштуванням – я продовжив працювати на підприємстві й надалі.

продовження на стор. 6

продовження, початок на стор. 3-5

ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РЕАБІЛІТАЦІЇ

Дуальна освіта – це формат навчання, який компенсує теоретичну підготовку в закладі освіти з практичною діяльністю на робочому місці. В Україні цей підхід поки що є відносно новим, проте активно впроваджується в різні сфери, включаючи фізичну терапію та реабілітацію.

Кафедра терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України бере участь в експериментальному проекті Міністерства охорони здоров'я України щодо впровадження дуальної форми навчання для підготовки фахівців з реабілітації. Ця ініціатива спрямована на якісну підготовку висококваліфікованих медичних працівників та збільшення їх практичної частини підготовки, що сприятиме удосконаленню освітніх програм у закладі вищої освіти та збільшенню кількості фахівців у реабілітаційних відділеннях.

Умови участі в проєкті:

- Студенти повинні навчатися не менше трьох років на денній формі за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація (або «Фізична терапія, ерготерапія»).
- Мати середній бал успішності за попередній навчальний рік не менше 80% для бакалаврів (третій рік навчання) та 75% магістрів.
- Пройти співбесіду у обраному закладі охорони здоров'я.

Сьогодні на кафедрі терапії та реабілітації за дуальною формою навчається 5 студентів-магістрів, ще чотири студенти на етапі оформлення договору. Тому очікуємо на плідну співпрацю із Клінічною лікарнею «Феофанія» Державного управління справами та Державною установою «Інститут травматології та ортопедії НАМН України». Зупинимось на студентах, які беруть участь у проєкті, та стисло про їх обов'язки на робочих місцях:

Нацевич Катерина, здобувачка другого магістерського рівня вищої освіти групи 2М3-ФТЗ, працює на посаді асис-

тента фізичного терапевта у відділенні реабілітації фізичної та медико-психологічної реабілітації Комунального некомерційного підприємства «Обласна клінічна лікарня ім. О.Ф. Гербачевського» Житомирської обласної ради. Робота студентки спрямована на стаціонарну та амбулаторну медичну реабілітаційну допомогу пацієнтів з ураженням опорно-рухового апарату й нервової системи.

Задорожня Вікторія, здобувачка другого магістерського рівня вищої освіти групи 1М3-ТРЗ, працює на посаді асистента фізичного терапевта у лікувально-реабілітаційному центрі медичного центру ТОВ «БЦ КЛІНІК». Робота студентки спрямована на реабілітаційну допомогу пацієнтам з ураженням опорно-рухового апарату (а саме після ендопротезування суглобів) й нервової системи, а також військовим після ампутації кінцівок.

Алієв Магеррам Ахмед Огли, здобувач другого магістерського рівня вищої освіти групи 1М3-ТР2, працює на посаді асистента фізичного терапевта у Комунальному некомерційному підприємстві «Київська міська клінічна лікарня №8» Виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Робота студента орієнтована на цивільних пацієнтів після ендопротезування, пацієнтів після перенесеного інсульту (особлива увага зосереджена на навчанні аналізу ходи), а також на військових із різними видами ампутацій: високі, низькі тощо.

Дмитрієв Василь, здобувач другого магістерського рівня вищої освіти групи 1М3-ТР2, працює на посаді асистента ерготерапевта центру реабілітаційної медицини Комунального некомерційного підприємства Київської обласної ради «Київська обласна клінічна лікарня». Робота Дмитра спрямована на роботу з військовими переважно з мінно-вибуховими травмами, після ампутацій та ней-

ротравмами.

Мироненко Станіслав, здобувач другого магістерського рівня вищої освіти групи 1М3-ТР2, працює на посаді асистента фізичного терапевта у відділенні реабілітації Комунального некомерційного підприємства «Броварська багатопрофільна клінічна лікарня» територіальних громад Броварського району Київської області. Робота студента спрямована на відновлення оптимального фізичного, інтелектуального, психічного і соціального рівня життєдіяльності особи з метою сприяння її інтеграції в суспільство.

Для здобувачів було розроблено індивідуальний графік освітнього процесу, який було затверджено на засіданні кафедри та погоджений навчально-методичним відділом НУФВСУ. Необхідно зазначити, що практична підготовка займає близько 60% навчального часу та всі вибіркові дисципліни винесені на опрацювання у ЗОЗ.

Варто підкреслити, що для кожного здобувача на основі індивідуального графіка освітнього процесу керівництвом НУФВСУ та ЗОЗ був погоджений Щоденник підготовки фахівця з реабілітації за ДФЗО, який заповнюється під керівництвом координатора від університету та наставника на робочому місці.

Досвід впровадження дуальної форми здобуття освіти у НУФВСУ:

• Студенти, які беруть участь у дуальному навчанні, мають змогу працювати в реальних умовах, а не тільки освоювати теоретичні знання в аудиторіях. Для майбутніх фізичних терапевтів це означає безпосередню взаємодію з пацієнтами, практикуючи сучасне лікування та напрацьовуючи навички роботи в міждисциплінарній команді.

• Дуальна форма освіти часто передбачає офіційне працевлаштування вже під час навчання. Це означає, що випускники мають реальний досвід роботи, а багато з них після завершення навчання

Зі слів Станіслава Мироненка: «Я зрозумів, як насправді виглядає робота фізичного терапевта. Тепер я можу отримати отримані знання не лише в зоштах, а й у реальному житті. Я не просто виконую завдання, а можу поставити запитання, отримувати рекомендації та навчитися у професіоналів, які працюють у цій сфері десятки років. Часом важко поєднувати роботу в лікарні та навчанні в університеті. Доводиться планувати час до хвилини. Упевнений, що дуальна освіта допоможе мені швидше адаптуватися до майбутньої професії. Я вже знаю, що мене чекає після випуску».

Зі слів наставника – Лілії Борзенкової, завідувача відділенням реабілітації ЗОЗ: «Для нас це можливість виростити власних фахівців. Ми інвестуємо в навчання студентів, які згодом стоять нашими цінними співробітниками».

залишаються.

• Взаємодія з викладачами та досвідченими професіоналами. Замість того, щоб витратити роки на теоретичне навчання, а потім проходити стадії, студенти відразу поєднують обидва процеси. Це дає змогу швидше бути компетентним.

• Оскільки навчання проводиться з роботою, студенти можуть відчувати значне навантаження. Іноді доводиться жертвувати вільним часом, щоб виконувати як навчальні завдання, так і робочі обов'язки.

Впровадження дуальної форми навчання у підготовку фізичних терапевтів у Національному університеті фізичного виховання та спорту України – це важливий крок у розвитку реабілітаційної освіти в країні, що допомагає розвивати партнерство між роботодавцями та партнерами і в майбутньому сприятиме зменшенню рівня безробіття випускників. Такий підхід дає змогу студентам отримувати практичні навички в реальних умовах роботи, що значно підвищує якість підготовки майбутніх фахівців, які легше адаптуються до професійного середовища.

Однак разом із очевидними перевагами цю форму навчання ставлять перед студентами, закладами освіти та студентами нові виклики, які потребують уваги та вдосконалення, а саме – високе навантаження на студента, не всі роботодавці готові до участі в освітньому процесі, фінансовий аспект та потреба у вдосконаленні нормативної бази.

Олена ЛАЗАРЕВА, завідувач кафедри терапії та реабілітації, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор Національного університету фізичного виховання та спорту України

продовження, початок на стор. 1

120 РОКІВ УКРАЇНСЬКОМУ «ПРОМЕТЕЮ» ФРАНЦУЗЬКОГО БАЛЕТУ

Андрій ЛЯГУЩЕНКО,
заслужений діяч мистецтв України,
кандидат мистецтвознавства,
доцент, завідувач кафедри-професор
кафедри хореографічних
та мистецьких дисциплін
Коледж хореографічного мистецтва
«Київська муніципальна академія танцю
імені Сержа Лифаря»,
директор у 2001-2019 рр.

КМАТ імені Сержа Лифаря у підготовці майбутніх виконавців, асистентів балетмейстерів, викладачів, керівників дитячо-юнацьких хореографічних колективів плідно поєднала методику класичної та народно-сценічної хореографії, розробила й втілює у життя програму безперервного хореографічного навчання. Це дає змогу випускати універсальних фахівців рівня молодшого фахового бакалавра й бакалавра, які постійно поповнюють балетні трупі Національної опери України імені Т.Шевченка, Національного ансамблю танцю України імені П.Вірьського, Київського національного театру оперети, Київської опери, Українського академічного фольклорно-етнографічного ансамблю «Калина» та інших професійних колективів Києва й України, працюють у закордонних танцювальних компаніях.

Здобувачі освіти різних рівнів в про-

цесі викладання у КМАТ імені Сержа Лифаря предмета «сценічна практика» є учасниками процесу створення й показу різноманітних концертних програм та цілих вистав, що потім з успіхом демонструються у театральній-філармонічному центрі «Натхнення», а також на сценах Національної опери України, Київської

опери, інших театрів та концертних залів нашої держави й за кордоном. Одним із напрямів освітньо-творчої та громадської діяльності КМАТ імені Сержа Лифаря є пропаганда хореографічної спадщини Сержа Лифаря та збереження пам'яті про свого видатного патрона. В репертуарі здобувачів освіти є хорео-

графія Метра, на його честь створено балет «Лифар-сюїта» (постановник Дмитро Клявін), що одержав державну премію у галузі хореографії імені Анатолія Шеке-ри. Також було ініційоване встановлення в Академії єдиного в Україні пам'ятника Сержу Лифарю (скульптор Микола Рапай) та перейменування вулиці на його ім'я в Деснянському районі. Киянин Серж Лифар у рік свого 120-річного ювілею залишається активним чинником освітнього й творчого життя свого рідного міста.

Вже багато років поспіль наша лифарівська спільнота опікується могилою батьків Лифаря. Викладачі та студенти відвідують Байковий цвинтар, наводять лад, дбають про достойний вигляд надгробка. Так було і в ці дні. Тому нехай поруч із різноманітними ювілейними заходами це буде ще одним виявом нашої щирогощерної вдячності патрону Академії танцю. Пам'ятаємо та вшановуємо!

27 квітня 2025 року до нас, у ВСП «Кіцманський фаховий коледж ЗВО «Подільський державний університет», завітали гості з Румунії, з міста Онешть: подружжя Форніка, які мають однакові імена Габріел і Габрієла, та члени клубу Rotary з м. Чернівці: Діана Боднарюк (перекладачка з румунської) й Ігор Галюк.

ВИКЛАДАЧ З ДАЛЕКИХ ІСТОРИЧНИХ ЧАСІВ

Після знайомства з гостями виявилось, що вони приїхали до нашого закладу освіти з певною метою. Габріел Форніка розповів, що, переглядаючи вдома старі фотографії, на одній з них побачив свого діда Іоана Григорія Нікулеску на фоні ліцею м. Кіцмань. Тому Габріел давно мріяв приїхати, аби дізнатися, де працював його дід в 1930-1940 роках.

У той далекий міжвоєнний період, коли територія Буковинського краю була в складі Румунії (1918-1940 рр., 1941-1944 рр.) заклад освіти називався ліцей-інтернат імені Думітра Кантеміра, і дід Габрієла наприкінці 1930-х рр. викладав у ньому румунську мову. Ліцей був у приміщенні колишньої австрійської гімназії (з 1911-1918 рр.), а з 1944 року в ньому відкрили наш технікум – тепер Кіцманський фаховий коледж. Будів-

ля нашого закладу освіти є історичною пам'яткою.

Гостям показали коледж, аудиторії, розповіли про історію закладу, переглядали старі світліни. Онук був у захваті від побаченого, адже його дід провів тут певну частину свого життя, збагачуючи знаннями юних буковинців. Він був вражений внутрішньою архітектурою корпусу: кованими ще за австрійського часу перилами, автентичними сходами, товщиною стін, висотою стель. Торкнувшись історії своєї родини, Габріель та його дружина відчули близькість минулого та з хвилюванням старалися запам'ятати усе побачене та почуте.

Габріел Форніка трошки розповів про себе. Йому є 67 років. Навчався в Бухарестському університеті на факультеті іноземних мов, є професором англій-

ської та німецької мов. Веде активне соціальне життя, свою сторінку у фейсбуці, читає онлайн-курси німецької мови. Разом з дружиною Габрієлою Лівада мають велику дружну сім'ю, виховують онуків. Часто згадують діда.

Буковинці вдячні викладачу з далеких історичних часів за вагомий внесок в освіту тогочасної молоді краю.

Наприкінці зустрічі ми щиро подякували гостям за візит та збагачення історії закладу. На згадку ми подарували Габрієлю вимпел із зображенням коледжу.

Іван БІЛЯР, директор,
Ольга КУСПИС, викладач
ВСП «Кіцманський фаховий коледж
ЗВО «Подільський державний
університет»

Ірина ТАРГОНІЙ,
методист ВП «Костопільський
фаховий медичний коледж»
КЗВО «Рівненська медична академія»
Рівненської обласної ради

Під **синдромом емоційного вигорання** розуміють емоційне виснаження та спустошення, спричинене власною роботою. Він розвивається на тлі хронічного стресу, призводить до виснаження емоційно-енергетичних і особистісних ресурсів людини.

Відомий американський психолог Христина Маслач, яка одна з перших почала досліджувати цю проблему, стверджувала, що емоційне вигорання – це плата за співчуття.

Професія педагога вирізняється низкою специфічних особливостей, головною з яких є безумовне спілкування зі студентами, а також вольовий стимул, який постійно спонукає до практичної педагогічної діяльності. Освітня діяльність не має фіксованого обсягу і загальноприйнятих критеріїв оцінки результативності, але потребує творчості, активного функціонування свідомості, постійної роботи над собою, удосконалення та поповнення знань, що часто призводить до емоційного перенапруження.

Спробуємо визначити ознаки емоційного вигорання.

1. Зниження самооцінки, яке виявляється в таких станах, як-от:

- брак позитивних емоцій, деяка відчуженість у взаємостосунках з членами родини, колегами;

- стан тривоги, незадоволення (повертаючись додому, все частіше хочеться сказати: «Дайте мені спокій!»);

- безпорадність та апатія, яка з часом може перерости в агресію та відчай.

2. Відчуття самотності, що виявляється:

- у непорозумінні зі студентами та їхніми батьками, неприхильних відгуків про декого з них у колі колег;

- у неприязні безпосередньо до студентів – спочатку це неприхована антипатія, а потім і вибух роздратування;

- у неможливості нормального емоційного контакту з студентами та колегами.

3. Емоційне виснаження, яке виявляється:

- у зниженні ціннісного ставлення до життя;

- у байдужості до всього, навіть до свого особистого життя;

- у втомі, апатії та депресії, що з часом призводить до розвитку серйозних хвороб – гастриту, мігрені, синдрому хронічної втоми тощо.

Найбільш високі показники емоційного вигорання мають педагоги зі стажем від 10 до 15 років. Вважається, що це пов'язано із кризою середнього віку. Саме в цьому віці людина вперше озиряється назад, замислюється над тим, чого досягла, оцінює свої професійні досягнення. Якщо їй здається, що вона не досягла певних

ПРОФІЛАКТИКА ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГА

Щоденна робота викладача медичного коледжу є суттєвим навантаженням на психіку, адже перед ним в процесі освітньої діяльності постають нові і важливі завдання, які потребують ефективних рішень.

Дуже часто педагоги, намагаючись створити для студентів умови емоційного комфорту, безпеки, особливо у воєнний час, забувають про свої власні емоції, і це сприяє виникненню синдрому емоційного вигорання.

успіхів (велика зарплата, статус, посада), свідомо чи ні, людина починає відчувати емоційний дискомфорт, психічну напругу, незадоволення працею, перевтому.

З часом це призводить до виснаження енергетичних та особистісних ресурсів особистості. Емоційне вигорання виникає як результат накопичення негативних емоцій, під впливом хронічного стресу.

Одним з найбільш важливих чинників професійного вигорання є звуження особистісного простору та інтересів до професійної діяльності.

З часом з'являється своєрідна втрата свого «я» і педагог знеособлює себе і свій вплив на освітній процес та втрачає інтерес до прийняття спільних рішень. Це може проявлятися і у відчуженні, коли зникає задоволення від роботи, немає позитиву у спілкуванні з колегами, зникає емпатія, замість неї приходять байдужість і цинічність.

Особливо небезпечною для педагога є синдром виснаження, коли з'являються гострі психосоматичні реакції, що призводять до розчарування та відчаю.

Причинами вигорання також може бути велике навантаження на педагога, яке виникає після виконання численних адміністративних, педагогічних і організаційних обов'язків. Відсутність достатнього часу на відпочинок, недостатня підтримка з боку керівництва та колег, а також стрес, спричинений високими вимогами до якості навчання, можуть призвести до емоційного виснаження. Додатковими чинниками є низька зарплата, незадоволеність професією, відсутність перспективи професійного розвитку та соціального визнання.

До типових симптомів професійного вигорання належать:

- ♦ **фізичні** (втома, втомлюваність, виснаження, безсоння, тремтіння, запаморочення, розлади травлення, біль у серці, нудота, артеріальна гіпертензія, утруднене дихання, коливання ваги, скарги на погане самопочуття загалом та ін.);

- ♦ **емоційні** (нестача емоцій, неемоційність, песимізм, цинізм, черствість у роботі та особистому житті; байдужість, фрустрація, відчуття безпомічності, безнадійності, агресивність, дратівливість, тривога, посилення ірраціонального неспокою, нездатність зосередитися, депресія, почуття провини, втрата ідеалів, надій чи професійних перспектив, збільшення деперсоналізації своєї чи інших (люди починають сприйматися безликими), переважання почуття самотності) та ін.;

- ♦ **поведінкові** (постійне бажання зробити перерву, відпочити, запізнення, байдужість до їжі, відсутність фізичних навантажень, пошук виправдання у палінні, вживанні кави, алкоголю, ліків, інших психоактивних речовин та ін.);

- ♦ **інтелектуальні** (зниження інтересу до нових теорій, ідей, альтернативних підходів у роботі, байдужість до новинок, нововведень, відмова від участі у розвиваючих експериментах, формальне вико-

нання роботи тощо);

- ♦ **соціальні** (низька соціальна активність, зниження (відсутність) інтересу до колишніх захоплень, хобі, сфери дозвілля, обмеження соціальних контактів тільки вимушеними, відчуття ізоляції, недостатньої підтримки з боку сім'ї, друзів, колег, незрозуміння оточенням та ін.)

Цікаво, що є певні особистісні риси, які збільшують ризик вигорання.

Наприклад, перфекціонізм і тенденція до незадоволеності результатом, песимістичний погляд на себе та світ загалом, необхідність контролювати та небажання делегувати обов'язки, надмірне бажання досягнень або, навпаки, синдром самозванця.

Воєнний час вносить свої корективи, хронічний стрес тут безжалюсний: симптоми вигорання у людей з'являються все частіше. Питання професійного вигорання педагогічних працівників у закладах освіти в умовах кризового сьогодення є досить актуальним. Динаміка освітніх змін кожного дня ставить перед педагогом нові завдання та вимоги як до професійної, так і особистісної сторін особистості, які інколи важко виконати без відповідних психологічних знань. Педагог може відчувати емоційну пригніченість, що провокує фізичне виснаження, втрату професійних орієнтирів. Постійна систематична взаємодія, комунікація, високий рівень відповідальності, емоційне навантаження можуть спричинити процес розвитку емоційного вигорання. Накопичення негативних емоцій та їх маскування провокує поступову емоційну хронічну напругу.

У педагогів зі стажем до 5 років причиною емоційного вигорання вважають невідповідність очікувань та реальної дійсності.

У педагогів зі стажем роботи понад 20 років вигорання пов'язують з віковими особливостями. Адже саме на цьому віковому етапі перед педагогом постає питання: «А навіщо я працюю?». Якщо він вдало його розв'яже, то у віці 50-55 років переживає нове піднесення творчих сил.

Найстійкішою до синдрому емоційного вигорання виявилася група педагогів зі стажем 15-20 років. Свої діти дорослі-

шають і з'являється можливість більше уваги та часу приділяти саме особистому та професійному життю, що сприяє оновленню переживань, появи відчуття повноти життя. Тож емоційне вигорання розвивається часто не через довготривалу діяльність, а як результат вікових та професійних криз людини, до яких призводять певні її особистісні та організаційні якості.

Питання профілактики та корекції професійного вигорання сьогодні стоїть досить гостро. Це пов'язано зі зростанням кількості вигорілих працівників та важкими наслідками синдрому як для того, хто вигорає, так і для людей, які його оточують.

У колективі Костопільського фахового медичного коледжу запроваджується система заходів щодо запобігання професійному вигоранню педагогів. Зокрема, це і проведення засідань круглого столу та «педагогічних посиденьок», де є змога у невимушеній обстановці поспілкуватися з колегами, а також психологічних тренінгів, на яких завжди панує атмосфера довіри і підтримки.

На таких заходах використовуються різноманітні методи роботи: тестування, інтерактивні вправи, проблемні питання та їх обговорення.

Важливими, на наш погляд, є регулярні медичні огляди, а особливо, «дні здоров'я», де викладачі разом зі студентами беруть участь у спортивних змаганнях, діляться думками біля студентського вогнища. Цей психологічний релакс також сприяє зближенню різних поколінь, породжує взаємну довіру та креативність.

Не менш цікавими вважаються превентивні заходи з молодими викладачами для запобігання емоційному вигоранню.

Досвідчені викладачі здійснюють супервізію, допомагаючи початківцям опановувати секрети педагогічного мистецтва не тільки на засіданнях «школи молодого викладача», але і в повсякденній діяльності під час проведення теоретичних та практичних занять.

продовження, початок на стор. 8

ПРОФІЛАКТИКА ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГА

Дуже важливо для творчих професій (а такою, безумовно, є викладацька робота) утримувати баланс у всіх сферах життя, і тоді професійна діяльність буде в радість.

Профілактичні, лікувальні та реабілітаційні заходи мають спрямовуватися на зняття виробничого напруги, підвищення професійної мотивації, встановлення балансу між витраченими зусиллями і одержуваним результатом. Заходами профілактики професійного вигорання можуть бути такі умови організації діяльності.

Співробітник не має бути довгий час один на один зі своєю професійною або особистою проблемою, у нього завжди має бути можливість звернутися за допомогою, порадою до колег чи до супервізора.

Необхідно постійно ділитися своїм досвідом і проблемами з професійним співтовариством.

Вигоранню перешкоджає постійне усвідомлення процесу роботи, своєї участі в ньому, нарощування професійних якостей, постійна саморефлексія і концептуалізація свого досвіду переживань, пов'язаних зі спілкуванням з студентами.

З метою спрямованої профілактики професійного вигорання слід намагатися розраховувати й обдумано розподіляти свої навантаження; вчитися переключатися з одного виду діяльності на інший; простіше ставитися до конфліктів на роботі; не намагатися бути кращим завжди і у всьому. Пам'ятати, що робота – це не все життя, а тільки його частина. Якщо з таких позицій підходити до життєвих ситуацій, то вони перестають сприйматися як проблеми, і життя починає сприйматися як школа, де події і ситуації складаються так, щоб ми могли навчитися саме того, що нам потрібно, адже подібне притягує подібне: чим ми цей світ наповнюємо через думки, емоції, вчинки, те до нас і повертається. Як кажуть у відомій приказці: «Що

посієш, те й пожнеш».

Якщо вигорання вже стало значним, то необхідно діяти оперативно. Ось кілька способів подолання його.

1. Зміна робочого середовища: якщо вигорання стало наслідком специфіки роботи або негативного клімату в колективі, варто звернутися до адміністрації закладу освіти щодо можливості зміни обов'язків або робочого середовища. Тимчасове переведення на іншу посаду або зниження навантаження може допомогти відновити енергію.

2. Професійне консультування та терапія: консультації з психологом чи психотерапевтом дають змогу виявити глибинні причини вигорання і розробити стратегії для відновлення емоційної стійкості. Спільна робота з фахівцем допоможе зрозуміти, як правильно впоратися зі стресом і знаходити розв'язок для складних ситуацій.

3. Робота над зміною ставлення до роботи: інколи корисно переглянути

свої підходи до роботи, зрозуміти власні професійні межі та визначити реалістичні цілі. Важливо дозволяти собі робити перерви, відмовлятися від непотрібних додаткових обов'язків і не ідеалізувати свої зусилля.

4. Відпочинок і відновлення: якщо вигорання вже настало, потрібно дати собі час для повного відновлення. Це включає тривалі відпустки, зміну виду діяльності або навіть перехід на тимчасове скорочення годин.

Отже, профілактика та подолання вигорання – це ключові елементи забезпечення ефективної та здорової педагогічної діяльності. Важливо пам'ятати, що викладачі, як і будь-які інші професіонали, потребують підтримки, розвитку та відпочинку. Тільки за умови, що педагог матиме можливість для самовідновлення, він зможе зберігати свою професійну ефективність, а також передавати студентам не лише знання, а й позитивний досвід взаємодії з навколишнім світом.

ПЕДАГОГІЧНА ОНЛАЙН-МАЙСТЕРНЯ «ЦИФРОВА ПЕДАГОГІКА: СТВОРЮЄМО ОСВІТНІ РЕСУРСИ РАЗОМ» – ЯК ЦЕ БУЛО

З 18 березня по 22 квітня в освітньому просторі розгорнулася інтелектуальна подорож у світ цифрової педагогіки – онлайн-майстерня для викладачів, які не бояться викликів часу та прагнуть не просто йти в ногу з цифровою епохою, а й створювати її власноруч.

ПЕДАГОГІЧНА ОНЛАЙН-МАЙСТЕРНЯ

ЦИФРОВА ПЕДАГОГІКА: СТВОРЮЄМО ОСВІТНІ РЕСУРСИ РАЗОМ

18 БЕРЕЗНЯ – 22 КВІТНЯ

- 6 тематичних вебінарів
- лекції, практикуми з EdTech
- застосування штучного інтелекту у навчанні
- позитивні відгуки учасників

«Шкода, що останній вебінар. У Вас створена домашня атмосфера, інформація сприймається доволі легко.»

Ірина Березенко, доктор філософії в галузі права, пояснила тонкощі правового поля у цифровій творчості викладача. Авторське право – не перешкода, а запорука безпечної професійної діяльності.

«Підготовка здобувачів за дуальною формою: огляд та підвищення кваліфікації у НМЦ ВФПО»

Алла Чайковська, завідувач відділу професійного розвитку та освіти дорослих, розкрила можливості гнучкої, адаптивної освіти, що відповідає потребам ринку праці. Наголосила на можливості підвищення кваліфікації у Науково-методичному центрі ВФПО.

«Електронні освітні ресурси: проєктуємо, створюємо, впроваджуємо»

Практикум від методистів лабораторії цифрових технологій, де викладачі не лише слухали, а й творили – **електронні посібники, інтерактивні курси, інфографіки, сторітелінг у викладанні.**

«Робота на платформі “Освітній Хаб”: створюємо електронний посібник разом»

Практична сесія зі створення навчального контенту у конструкторі Elementor. Пе-

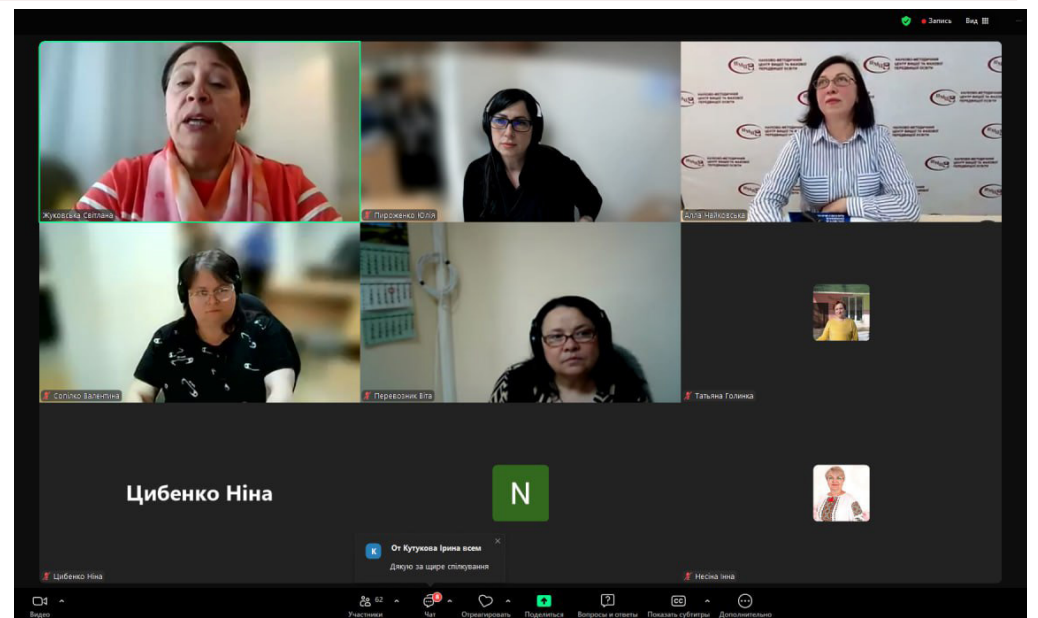
Шість тематичних вебінарів стали потужним освітнім хабом, де з'єдналися аналітика, право, штучний інтелект, цифрові платформи, дуальна освіта та авторські розробки.

Що обговорювали?

«Роль цифрових освітніх платформ в умовах війни: виклики та можливості»

Світлана Жуковська, к. пед. н., методист лабораторії цифрових та медіатехнологій в освіті, акцентувала на адаптації викладача до реалій сьогодення, де цифрові рішення стають ключем до безперервної освіти навіть у кризові моменти.

«Деякі питання авторських прав у діяльності педагогічного працівника»

дагоги вчилися перетворювати знання на мультимедійний продукт.

«Штучний інтелект в освіті: як використовувати можливості майбутнього вже сьогодні»

ChatGPT, Copilot – викладачі отримали в руки **інструменти EdTech нового покоління.**

Враження слухачів

► «Шкода, що останній вебінар. У вас створена приємна атмосфера, інформація сприймається доволі легко».

Це лише один із численних теплих відгуків, які ми отримали – а вони найкраще свідчать про те, що педагогічна майстерня стала **освітнім ком'юніті**, де панували підтримка, інновації та натхнення.

Ми продовжуємо!

Команда Науково-методичного центру ВФПО вдячна кожному учаснику за активність, зворотний зв'язок та бажання змінювати освіту разом! Онлайн-майстерня завершилася, але цифрова трансформація педагогіки лише набирає обертів.

Стежте за анонсами наступних подій. Попереду – ще більше ідей, цифрових інструментів і практики!

Автор скористалася допомогою у подачі інформації ChatGPT.

Світлана ЖУКОВСЬКА,

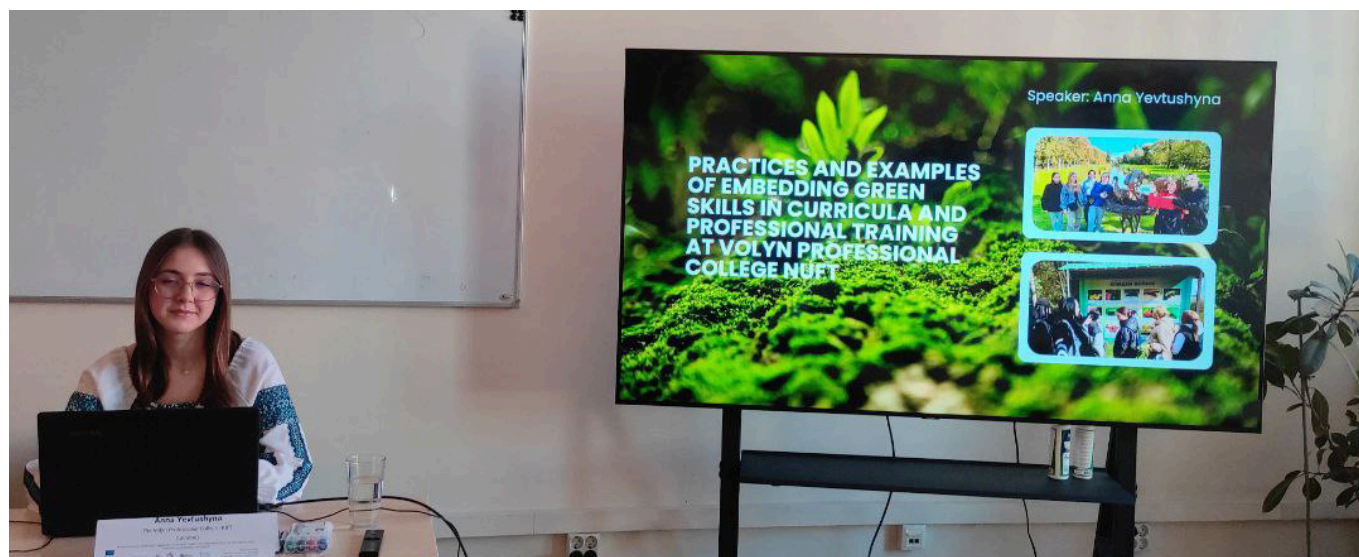
к.пед.н., методист лабораторії цифрових та медіатехнологій в освіті
Науково-методичного центру ВФПО

НА ШЛЯХУ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасні виклики, з якими стикається Україна, потребують реформування системи професійної та фахової освіти. У цьому контексті важливим є запозичення та адаптація найкращих європейських практик, які демонструють високі стандарти якості освіти та підготовки кваліфікованих фахівців. Європейські країни мають більш гнучку, доступну, відкриту та інклюзивну систему професійної освіти, яка оперативнo реагує на потреби ринку праці. Розвиток цієї системи базується на випереджальному врахуванні потреб бізнесу та промисловості у кваліфікованих кадрах, а також на стабільній фінансовій підтримці з боку держави та роботодавців, які розглядають її як інвестицію в майбутній економічний розвиток.

Ірина САВЧЕНКО, канд. географ. наук,
Леся СТЕШЕНКО, канд. екон. наук,
викладачі фахових дисциплін
ВСП «Волинський фаховий коледж
Національного університету харчових технологій»

Викладачі Волинського фахового коледжу Національного університету харчових технологій протягом 2024-2025 рр. беруть участь в реалізації проєкту Еразмус+ міжнародної технічної допомоги «Горизонтальна розбудова потенціалу професійної освіти для інтернаціоналізації та модернізації, включаючи інновації, цифровізацію та стійкість, шляхом передачі методології та обміну кращими практиками» № 101129249 – CB-VET plus – ERASMUS-EDU-2023-CB-VET (Грантова Угода № 101129249 – CB-VET plus) («Horizontal VET Capacity Building for internationalisation and modernisation including innovation, digitalisation and sustainability by methodology transfer and exchange of good practices»). Проєкт реалізується за підтримки Програми Європейського Союзу Еразмус+ і спрямований на розбудову спроможності та сприяння інтернаціоналізації та модернізації постачальників профтехосвіти (ПТО) західного регіону України, Латвії та Італії для зміцнення приватно-державного співробітництва, поліпшення якості та чутливості ПТО до економічних і соціальних змін, узгодження ПТО з місцевими потребами, регіональними та національними стратегіями розвитку у сферах професійного розвитку вчителів і майстрів ПТО, інновації у ПТО та розвиток зелених і цифрових навичок у зацікавлених сторін проєкту шляхом передачі методології через практичні тренінги двома досвідченими європейськими провайдерами ПТО. Проєкт об'єднує чотирьох партнерів: Коледж готельного менеджменту HOTEL SCHOOL (Латвія, Рига), Італійську школу гостинності (Італія, Рим), Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій (Україна, Луцьк) та Центр професійної освіти Дон Боско (Україна, Львів). Координатором проєкту є Коледж готельного менеджменту HOTEL SCHOOL (Латвія, Рига).

Упродовж першого міжнародного методичного семінару учасники проєкту ознайомилися з інструментаріями для модернізації та інтернаціоналізації освітніх закладів, впровадженню пріоритетів та цінностей Європейського Союзу в освітнє середовище та розробкою Стратегії розвитку (на прикладі HOTEL SCHOOL, м. Рига). Викладачі аналізували документацію Європейського освітнього законодавства, обговорювали питан-

ня можливості імплементації відповідних положень в навчальні плани та програми; впровадження в освітній процес мікрокваліфікацій, цифрових навичок, зелених навичок та сталого розвитку для подвійного переходу.

Під час другого міжнародного методичного семінару «Використання та розробка інновацій, комп'ютерних ігор та гейміфікація в сфері гостинності та освітньому процесі» керівник проєкту, директорка з розвитку та Голова ради Коледжу готельного менеджменту HOTEL SCHOOL (Латвія) Ольга Зверєва представила учасникам семінару цифрові навчальні освітні інструменти для вивчення освітніх компонент «Кулінарне мистецтво», «Технологія продукції ресторанного господарства», «Етнічні кухні», «Менеджмент та маркетинг гостинності», «Сталий розвиток в сфері гостинності», «Сталий розвиток туризму та рекреації», «Інформаційні технології», «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Спікерка

продемонструвала методичний інструментарій, який дає змогу поєднати різні форми освітнього процесу та сприяти більш якісному формуванню індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти.

Учасники ознайомилися з новими цифровими платформами, які є ефективним інструментом для популяризації потенціалу туристичних дестинацій, обговорили світові тенденції диджиталізації як глобального тренду у сфері гостинності та туризму, та визначили пріоритетні напрями його розвитку. До знайомства із інтеграцією нових технологій в туристичний сектор та можливостями впровадження елементів диджиталізації та гейміфікації в сектор гостинності долучилися в режимі онлайн викладачі та майстри виробничого навчання відділення туризму та готельно-ресторанної справи Волинського фахового коледжу НУХТ.

продовження, початок на стор. 10 ►

НА ШЛЯХУ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У листопаді 2024 р. відбувся черговий міжнародний методичний семінар в межах проєкту на тему «Цифрові навички для подвійного переходу: інтеграція сталої гостинності, аспекти цифровізації та використання моделювань програмного забезпечення для навчання та навчальних процесів». Воркшоп зібрав представників закладів освіти Латвії, Італії та України та технологічних розробників програмного забезпечення. Увагу було приділено використанню програмного забезпечення для моделювання навчальних ситуацій. Викладачі мали нагоду ознайомитися з інтерактивними платформами, які дають змогу створювати реалістичні навчальні сценарії для студентів, що допомагає їм краще засвоювати практичні навички в сфері гостинності. Важливою складовою обговорення стало застосування віртуальних тренажерів та симуляцій, які можуть бути використані для поліпшення навчальних процесів.

Викладач Волинського фахового коледжу НУХТ Артем Кавара виступив з презентацією на тему «Використання штучного інтелекту для досягнення сталої роботи закладів ГРГ», розкривши широкий спектр можливостей, які відкриває штучний інтелект для готельно-ресторанного бізнесу, а також зацентрував увагу на важливості цих технологій для забезпечення ефективності, стійкості та інноваційності підприємств.

Міжнародний методичний семінар «Зелені навички для подвійного переходу: впровадження ESDGC в навчальній програмі та освітньому процесі», який відбувся у березні 2025 р., об'єднав представників освітніх установ України, Латвії, Італії, а також готельно-ресторанного бізнесу м. Риги. Головною темою семінару стало обговорення інтеграції сталого розвитку в освітній процес. Учасники ознайомилися з інноваційними підходами до викладання екологічно орієнтованих дисциплін, застосування цифрових технологій для ефективного використання ресурсів та методами формування екологічної свідомості у студентів. Особливу увагу було приділено практичному впровадженню ESDGC у професійну освіту, обговоренню найкращих методик викладання «зелених» компетенцій та розробці інтерактивних навчальних матеріалів. Викладачі та майстри виробничого навчання працювали із сучасними цифровими платформами, які дають змогу моделювати сталі рішення у виробничих процесах.

Представниця коледжу готельного менеджменту у м. Рига Інна Паснака-Ірке представила реальні приклади використання ШІ у готелях, а саме систему персоналізованого пошуку у Marriott Bonvoy, систему безконтактної реєстрації в Universal Orlando Resort, роботизовані доставки в InnVest Hotels та вдосконалене планування подій у Radisson Hotel Group. Окрему увагу було приділено інтелектуальному управлінню номерами, де ШІ регулює температуру, освітлення та мультимедійні системи відповідно до уподобань гостей.

Міжнародний методичний семінар «Безвідходне та маловідходне кулінарне мистецтво для викладачів закладів професійно-технічної та фахової передвищої освіти: методичний семінар для інтеграції аспектів в усі стадії кулінарного мистецтва та освітній процес» відбувся в квітні 2025 р. у Римі за участі закладів освіти Латвії (HOTEL SCHOOL Коледж готельного бізнесу м. Рига), Італії (Italian Hospitality School – Італійський коледж сфери обслуговування м. Рим) та України (Волинський фаховий коледж НУХТ м. Луцьк та Центр професійної освіти Боско м. Львів).

Семінар був присвячений актуальним питанням впровадження безвідходних та маловідходних технологій у кулінарному виробництві та можливостям запровадження вищезазначених технологій під час практичного та виробничого навчання. Учасники мали нагоду не лише обмінятися досвідом щодо впровадження сталих практик в освітній процес, але й ознайомитися з особливостями місцевої кухні, національними традиціями та сучасними підходами до організації кулінарної освіти Італії та Латвії.

У рамках міжнародного методичного семінару учасники здійснили візит до Продовольчої та сільськогосподарської Організації ООН (FAO). Ця подія стала важливим етапом у професійному розвитку викладачів, який дав змогу ознайомитися з кращими світовими практиками та тенденціями в галузі харчових технологій. Під час візиту учасники дізналися про ініціативи організації щодо сталого харчування та екологічного управління ресурсами, ознайомилися з інноваційними програмами, спрямованими на зменшення відходів у харчовій промисловості та кулінарії. Фахівці FAO поділилися цінними даними і досвідом, які можуть бути корисними для викладачів у освітньому процесі.

Учасники міжнародного семінару, представники закладів освіти України, Італії та Латвії, мали чудову можливість взяти участь у майстер-класі з виготовлення пасти, який провела власниця відомої сімейної майстерні та виноробні, що веде свій початок з XVI століття. Під час майстер-класу учасники пізнали секрети приготування пасти за традиційними італійськими рецептами. Вони не лише ознайомилися із основними техніками, але й дізналися багато про історію пасти та її різновиди. Викладачі мали змогу власноруч приготувати тісто, сформувані різні види пасти та скуштувати власні вироби.

Основними трендами сучасної європейської професійної освіти є аспекти сталого розвитку, диджиталізації, розвитку цифрових навичок та компетенцій дорослих, вдосконалення знання мов міжнародного спілкування та обмін успішними практиками. На увагу також заслуговують питання підприємницької компетентності, поширення колаборацій та зв'язків, зв'язок із міжнародним ринком праці та стейкхолдерами.

Участь викладачів Волинського фахового коледжу НУХТ у міжнародному проєкті «Горизонтальна розбудова потенціалу професійної освіти для інтернаціоналізації та модернізації, включаючи інновації, цифровізацію та стійкість, шляхом передачі методології та обміну кращими практиками» № 101129249 – CB-VET plus – ERASMUS-EDU-2023-CB-VET протягом 2024–2025 рр. стала важливим кроком на шляху до модернізації, інтернаціоналізації та підвищення якості професійної освіти в Україні.

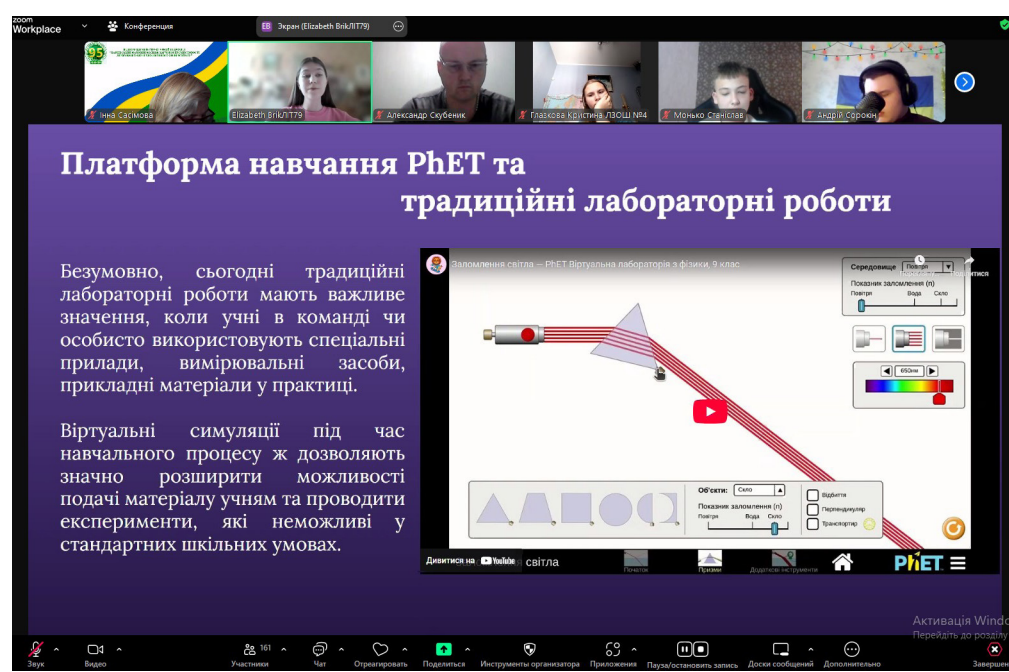
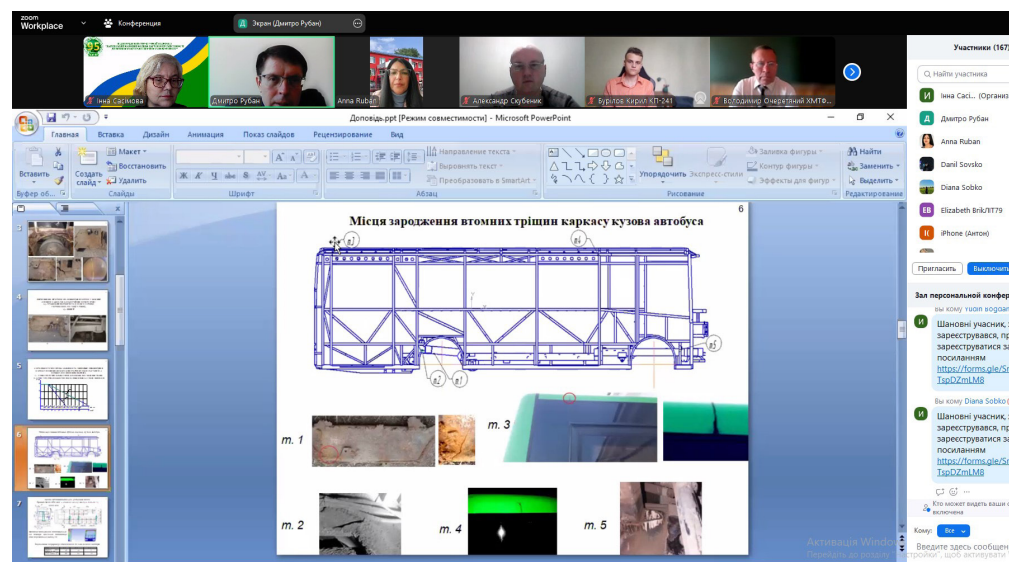
Завдяки міжнародним методичним семінарам, учасники мали нагоду ознайомитися з передовими європейськими підходами до впровадження цифрових технологій, гейміфікації, сталого розвитку та безвідходних технологій у сфері кулінарії й гостинності. Інтенсивний обмін досвідом із колегами з Латвії та Італії, застосування інноваційних методик викладання та вивчення інструментарію для інтеграції зелених і цифрових навичок сприяють трансформації освітнього процесу відповідно до сучасних європейських стандартів. Отримані знання та навички викладачів уже сьогодні дають змогу формувати гнучкі індивідуальні освітні траєкторії, підвищувати професійну підготовку здобувачів освіти та забезпечувати їхню конкурентоспроможність на європейському ринку праці.

МОЛОДЬ ОБИРАЄ ФІЗИКУ

4 квітня 2025 року на базі Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» за сприяння Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, відбулася II Всеукраїнська, з міжнародною участю, молодіжна науково-практична онлайн-конференція «Фізика – основа цифровізації суспільства та сталого інноваційного розвитку техніки і технологій», в якій взяли участь майже 220 здобувачів освіти та 148 педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти різних рівнів з України, Німеччини, Франції, Словаччини. Учасників конференції привітали Максим Серік – проректор з науково-педагогічної роботи Державного біотехнологічного університету, кандидат технічних наук, доцент; Ольга Бондаренко – директор коледжу, голова організаційного комітету конференції, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії та Ростислав Кухтін – голова обласного методичного об'єднання викладачів фізики закладів фахової передвищої освіти Харківської області, викладач фізики Харківського автотранспортного фахового коледжу, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії.

Інна САСИМОВА, викладач фізики, к.т.н., завідувач відділення,
Оксана ФОМЕНКО, завідувач бібліотеки
ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості
Державного біотехнологічного університету»
голова обласного методичного об'єднання працівників бібліотек
закладів фахової передвищої освіти Харківської області

Робота конференції розпочалася з пленарного засідання та продовжилася на секційних засіданнях, які стали майданчиком для обміну досвідом, набуття комунікативних компетентностей, презентації проєктної, пошукової та дослідницької роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти у співпраці з викладачами. До обговорення було запропоновано такі питання:

1. Фізика та природничі науки.
2. Інноваційні технології в сучасній техніці.
3. У світі цифрових технологій.
4. Природничі науки та охорона довкілля.
5. Фізика – основа сучасних військових технологій.
6. Актуальні проблеми викладання фундаментальних дисциплін в умовах війни.
7. Застосування інтерактивних методів в умовах дистанційного навчання.
8. Синхронний та асинхронний формати навчання: переваги та недоліки.
9. Нанотехнології та біотехнології у промисловості.
10. Фізичні явища, закони та теорії у побуті, літературі та мистецтві.

На пленарному засіданні з цікавими та змістовними доповідями, які супроводжувалися яскравими презентаціями виступили:

- Світлана Чуйкова, заступник директора з навчально-виробничої роботи Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету», викладач-методист, спеціаліст вищої категорії – «Історія успіху довжиною в 95 років»;
- Володимир Журав, викладач фізики і астрономії Вищого професійного училища № 7 м. Кременчук Полтавської області – «Особливості реалізації STEM-технологій при викладанні фізики»;
- Дмитро Рубан, доктор технічних наук, професор Львівського національного університету ветеринарної медици-

ни та біотехнологій імені С. З. Жицького,

- Ганна Рубан, викладач-методист, викладач фізики Черкаського державного фахового бізнес-коледжу – «Розвиток технологій автобусобудування України застосуванням прогресивних корозійно-стійких матеріалів»;

- Кирил Бурілов, студент I курсу Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій Одеського національного технологічного університету» – «Фізика – основа цифровізації суспільства та сталого інноваційного розвитку техніки і технологій»;

- Олександр Літвін, студент III курсу Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» – «Літаючі автомобілі: фантастика чи недалека реальність»;

- Єлізавета Брік, учениця 10 класу Ліцею інформаційних технологій № 79 імені Бориса Патона Печерського району м. Києва – «Уроки фізики на віртуальних платформах – аналіз ефективності синхронних та асинхронних форматів»;

- Станіслав Монько, студент I курсу Черкаського державного фахового бізнес-коледжу – «Роль фізики у підготовці молодшого бакалавра зі спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»;

- Тетяна Савчук, Наталя Жирий, студентки II курсу Відокремленого структурного підрозділу «Івано-Франківський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» – «Фізика – основа сучасних військових технологій»;

- Андрій Сорокін, студент II курсу Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» – «Колонізація Марса: сьогодення та найближчі перспективи».

Після пленарного засідання учасники конференції продовжили роботу у секції

як за сферою своїх інтересів, а саме:

- Секція 1 **Роль фізики в розвитку інноваційних технологій, у сучасній техніці, військовій справі, цифровізації суспільства.** Модератор Зоя Чиновата, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету», номінант Всеукраїнського конкурсу Еко-Техно Україна 2025. Виступили 9 спікерів.

- Секція 2 **Фізика у промисловості, технологіях, побуті, літературі та мистецтві.** Модератор Оксана Фоменко, голова обласного методичного об'єднання працівників бібліотек Харківської області, завідувач бібліотеки Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету». Виступили 9 учасників конференції.

- Секція 3 **Вплив фізики на розвиток природничих наук і розв'язання екологічних проблем сучасності.** Модератор Світлана Тютко, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії, голова циклової комісії природничо-математичних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий ко-

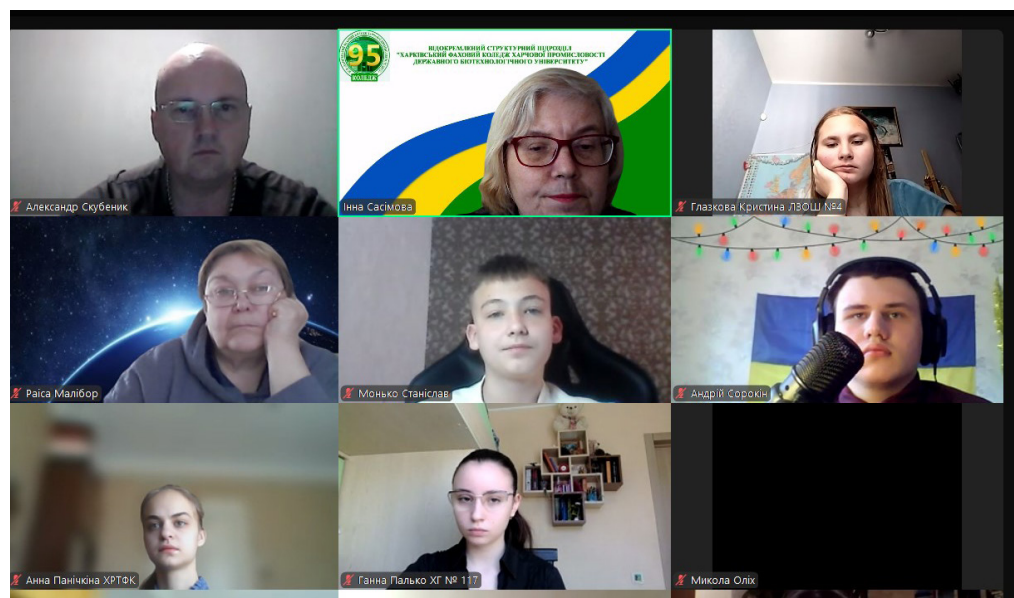
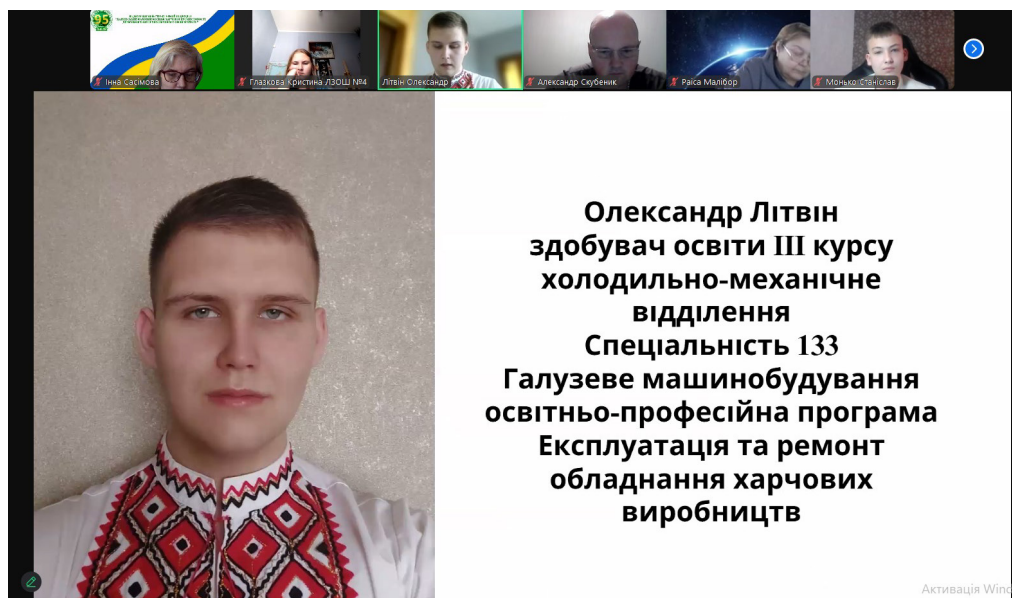
ледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету». Виступили 8 учасників конференції.

Після завершення роботи секцій, на завершальному пленарному засіданні підбито підсумки роботи конференції та одностайно ухвалено Проєкт рішення. Зважаючи на те, що фізика є фундаментальною наукою, вивчення якої формує основи світорозуміння та дає загальне обґрунтування природничо-наукової картини світу, є рушійною силою науково-технічного та соціально-економічного прогресу, має освітнє та виховне значення, формує ключові та предметні компетентності необхідні кожній сучасній людині для життєдіяльності:

- Рекомендувати закладам професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти посилити роль фізики у формуванні спеціальних компетентностей здобувачів інженерно-технічних, економічних, технологічних, військових та інших спеціальностей.
- Зкладам загальної середньої освіти звернути увагу на підвищення значення фізики у профорієнтаційній роботі під час вибору учнями майбутньої професії, пов'язаної з інженерно-технічними напрямками, ІТ сферою, телекомунікаціями.

продовження, початок на стор. 12

МОЛОДЬ ОБИРАЄ ФІЗИКУ

- Доцільно наступного року провести III конференцію зі збереженою назвою, розширивши тематику напрямів конференції.
- Продовжити координацію зусиль освітянської спільноти з питань подальшого обміну досвідом між закладами освіти різних типів щодо виявлення творчих, пошуково-дослідницьких і професійних здобутків учнівської та студентської молоді з питань тематики конференції протягом наступного року за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.
- Викладачам фізики закладів освіти різних рівнів рекомендувати посилити висвітлення ключової ролі фізики як фундаментальної науки у формуванні світорозуміння, обґрунтуванні сучасної природничо-наукової картини світу, розвитку техніки та технологій XXI ст.
- Під час вивчення фізики для якісного забезпечення практичної складової курсу розширити використання онлайн-інструментів (віртуальних лабораторій) та активізувати впровадження міждисциплінарної інтеграції.

- Активізувати роботу із залучення учнівської, студентської молоді та педагогічних, науково-педагогічних працівників до роботи наступної – III Всеукраїнської, з міжнародною участю, молодіжної науково-практичної онлайн конференції «Фізика – основа цифровізації суспільства та сталого інноваційного розвитку техніки і технологій».
 - Вважати рівень підготовки та проведення конференції високим та висловити подяку закладам освіти, які брали в ній участь.
- Підсумовуючи, зазначимо, що конференція сприяла активізації творчих здібностей, інтелектуальної та пізнавальної діяльності молоді, мотивуванню до розв'язання творчих та дослідницьких задач, проєктної діяльності, створенню умов для самовизначення особистості та її професійного становлення, консолідації напрацювань в галузі фундаментальних дисциплін різних типів закладів освіти України та країн Європи.

СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ХАРКІВСЬКА ВЕСНА: ПЕРШІ ПАРОСТКИ НАУКИ»

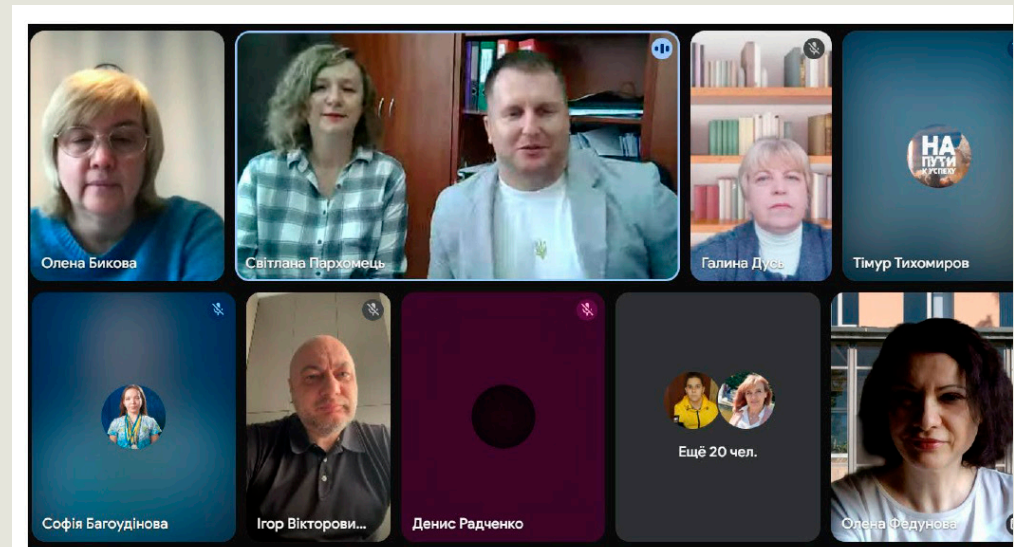
25 квітня 2025 року на базі Харківського фахового коледжу спорту у співпраці з Комунальним закладом «Дніпропетровський фаховий коледж спорту» Дніпропетровської обласної ради та Комунальним закладом «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради відбулася студентська науково-практична конференція під назвою «Харківська весна: перші паростки науки» у режимі онлайн на платформі Meet.

Цей захід став важливою подією у науковому житті студентської спільноти провідних спортивних Коледжів України, об'єднавши молодих дослідників, викладачів, тренерів та представників адміністрацій. Захід відкрився онлайн-реєстрацією учасників, після чого учасників конференції привітали доктор філософії з галузі Освіта/Педагогіка спеціальності «Фізична культура і спорт» Ігор Приходько, директор «Харківського фахового коледжу спорту», та майстер спорту України, президент Федерації пауерліфтингу Дніпропетровської області Олег Дерлюк, директор Комунального закладу «Дніпропетровський фаховий коледж спорту» Дніпропетровської обласної ради.

Пленарне засідання пройшло під головуванням Олени Бикової, голови циклової комісії гуманітарної, соціально-економічної та природничо-наукової підготовки «Харківського фахового коледжу спорту». Упродовж засідання було представлено низку ґрунтовних студентських презентаційних доповідей, що охоплювали актуальні питання

спортивної науки, фізіології, психології та здоров'я спортсменів:

- «Адаптаційні зміни в організмі спортсмена у волейболі» – Денис Радченко, студент II курсу групи 2.2 Харківського фахового коледжу спорту, (викладач Олена Бикова);
- «Вплив спорту на психологічні зміни в організмі» – Роман Кльопа, студент I курсу групи 1.2 Харківського фахового коледжу спорту (викладач Антон Поденко);
- «Вплив збалансованого харчування на спортивні показники легкоатлетів» – Марія Пономаренко, студентка 2 курсу Комунального закладу «Дніпропетровський фаховий коледж спорту» Дніпропетровської обласної ради (викладач Тетяна Чепіга);
- «Адаптаційні зміни в організмі спортсмена в метанні диска та штовханні ядра» – Анастасія Михальчук, студентка I курсу групи 1.1 Харківського фахового коледжу спорту (викладач Олена Бикова).
- «Вплив бадмінтону на здоров'я, психічний стан спортсменів після тре-

нування» – Софія Лісна, студентка 1 курсу, групи 2024/1 Комунального закладу «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради (викладач Наталія Головкіна).

► «Нервова система та мій спорт» – Андрій Мальчев студент I курсу групи 1.2 Харківського фахового коледжу спорту (викладач Олена Бикова).

Кожна з доповідей викликала живий інтерес та дискусію серед учасників, що свідчить про високий рівень підготовки студентів та їх зацікавленість у науковій діяльності.

Із завершальним словом до учасників конференції звернулася Олена Бикова, яка підкреслила важливість наукових пошуків молоді в галузі спор-

ту, а також подякувала усім учасникам викладачам і організаторам за плідну роботу та підтримку розвитку студентської науки.

Студентська науково-практична конференція «Харківська весна: перші паростки науки» вкотре продемонструвала: сучасний український спорт має майбутнє не лише на змагальних аренах, а й у науковій площині, де формуються нові ідеї, підходи та дослідження для поліпшення підготовки спортсменів і збереження їхнього здоров'я.

Олена ФЕДУНОВА,
заступник директора
з навчально-методичної роботи
Харківського фахового коледжу спорту

МІННА БЕЗПЕКА: ЗНАННЯ, ЯКІ РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ

4 квітня відзначали Міжнародний день просвіти з питань мінної безпеки та допомоги у розмінуванні, який оголосила Генеральна Асамблея ООН у 2005 році, щоб привернути увагу до проблеми мінної загрози та підвищити рівень поінформованості суспільства.

Сьогодні Україна визнана однією з найбільш забруднених мінами країн світу за оцінками Управління ООН з координації гуманітарних місій. Близько 30% території нашої країни потенційно забруднено мінами та нерозірваними боєприпасами.

З метою підвищення обізнаності здобувачів освіти щодо мінної безпеки та навчання правильним діям у разі виявлення вибухонебезпечних предметів викладачі коледжу Сергій Висицький та Олексій Пристінський провели тренінг «Мінна безпека. Як діяти?». У заході взяв участь сержант служби цивільного захисту 37-ї пожежно-рятувальної частини у Дніпропетровській області Максим Федюк, який поділився професійними знаннями та досвідом, навів приклади виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів, а також надав рекомендації щодо правил поведінки у разі їх виявлення.

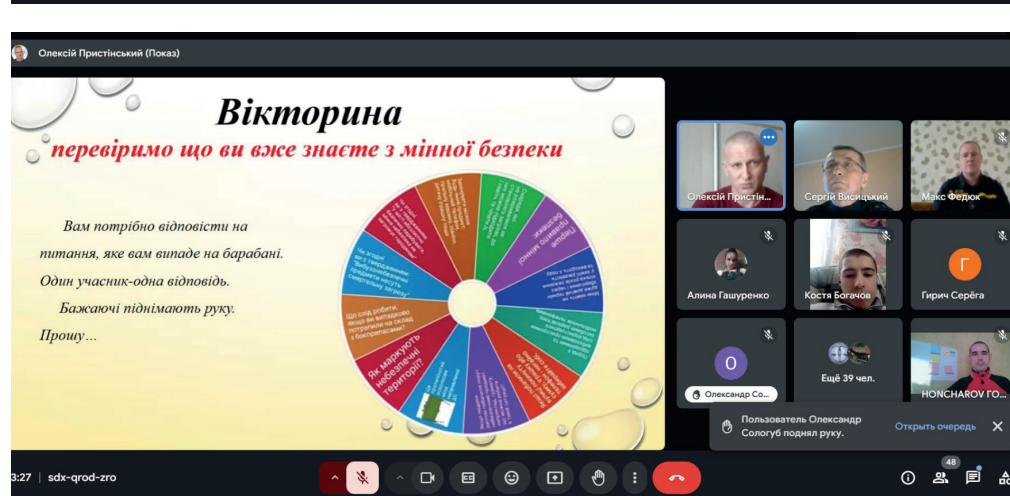
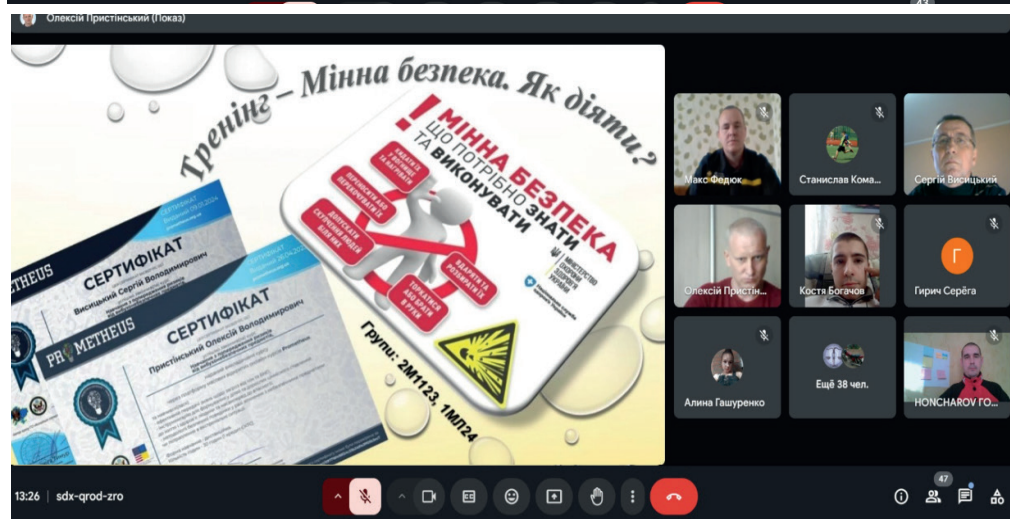
Викладачі повідомили сумну статистику щодо загиблих від вибухонебезпечних предметів серед цивільного населення з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну. Присутні вшанували пам'ять усіх загиблих хвилиною мовчання. Спікери детально розповіли про види мін і боєприпасів, способи їх маскування та правила поведінки у небезпечних ситуаціях.

Учасники отримали корисні поради щодо першочергових дій у разі вияв-

лення мін та інших вибухонебезпечних предметів і ознайомилися з алгоритмом повідомлення відповідних служб. Тренінг відбувся у форматі інтерактивного навчання: студенти не лише слухали теоретичний матеріал, а й практично відпрацьовували навички безпечної поведінки. Особливий інтерес викликала вікторина у навчальному застосунку Wordwall. На завершення заходу здобувачі освіти взяли участь в онлайн-грі «Супер команда проти мін». Переважна більшість учасників успішно впоралися із завданнями, що підтвердило їхню обізнаність у питаннях мінної безпеки та готовність правильно діяти в екстремальних ситуаціях.

Бережіть себе та своїх близьких! Мінна небезпека в Україні – реальна загроза, і правильні дії в критичний момент можуть врятувати життя! У разі виявлення підозрілих предметів не наближайтеся, не торкайтеся та негайно повідомте компетентні служби!

Світлана ВИСИЦЬКА,
заступник директора з навчально-виховної роботи
ВСП «Донбаський аграрний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля»

НА ВАРТІ МІННОЇ ПРОСВІТИ

Мінна безпека сьогодні – це не просто наш вибір, це необхідність! На жаль, для нашої країни – це ще одне нагадування про злочини російських окупантів.

З 2022 року через розв'язану росією війну Україна є найбільш замінованою країною у світі. За офіційними даними на березень цього року, 139 тис. квадратних км (або 23 %) території України залишається потенційно замінованими.

Діти та підлітки – це особливо вразлива категорія, адже їх часто приваблюють незвичні знахідки. Вони можуть натрапити на вибухонебезпечні предмети навіть там, де вони перебувають щодня, особливо на територіях, де велися бойові дії. Саме тому так важливо навчати їх правил мінної безпеки.

Як навчити молодь розпізнавати загрозу і не наражатися на небезпеку? Які правила поведінки в разі виявлення вибухонебезпечного предмета? З цією метою наставники академічних груп Класичного фахового коледжу СумДУ активно підтримали важливу ініціативу, започатковану Міністерством освіти і на-

ки України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, UNICEF Україна та EdEra, і долучилися до Дня мінної просвіти, провівши для здобувачів освіти заняття з мінної безпеки.

Педагоги презентували інформаційні матеріали щодо розпізнавання різних типів вибухонебезпечних предметів, розповіли, де вони можуть приховуватися, повторили алгоритм дій при виявленні підозрілих об'єктів, нагадали про важливість дотримання попереджувальних знаків та маркування, наголосили на необхідності негайного інформування відповідних служб у разі виявлення мін чи вибухонебезпечних залишків війни. Викладачі вкотре зауважили, що найефективнішою боротьбою проти цієї загрози є знання. Збагачуючи їх, ми забезпечуємо власну безпеку та безпеку оточення.

Уроки-конструктори розроблені ГО «Культурна платформа Закарпат-

тя» у партнерстві з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні за матеріалами онлайн-курсу «Як навчати дітей мінної безпеки», створеного у співпраці з МОН, МВС і ДСНС.

Пам'ятайте: одна помилка може коштувати життя! Бережіть себе та своїх

близьких.

Юлія БІБІК,
заступник директора з виховної роботи,
Анна КРИНИЦЬКА, секретар
Класичного фахового коледжу СумДУ

ЧОРНОБИЛЬ: БІЛЬ, ПАМ'ЯТЬ ТА УРОКИ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

Вадим ЛЮЛЬЧИК, канд. с.-г. наук, методист,
Стефанія МАЛИМОН, викладач екології
ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України»

Минуло вже багато років від тієї жахливої ночі, коли над мирним українським Поліссям здійнялося полум'я Чорнобильської катастрофи. 26 квітня 1986 року стало чорною да-тою не лише в історії України, а й усього людства. Вибух на четвертому енергоблоці Чорнобильської атомної електро-станції став символом безвідповідальності, прихованої не-безпеки та трагічних наслідків людської помилки.

Ця катастрофа миттєво змінила життя мільйонів людей. Евакуація цілих міст і сіл, радіаційне забруднення величезних територій, підірване здоров'я ліквідаторів та постраждалих – ось лише частина того страшного спадку, який залишила по собі Чорнобильська трагедія. Ми ніколи не маємо забувати про героїзм пожежників, військових, шахтарів, медиків та простих громадян, які, не шкодуючи власного життя та здоров'я, боролися з наслідками аварії, локалізуючи її та ряту-ючи світ від ще більшої біди. Їхній подвиг – це взірєць мужності та самовідданості, який назавжди закарбований у нашій пам'яті.

Наслідки Чорнобильської катастрофи відчуваються й донині. Величезні території залишаються забрудненими радіонуклідами, що становить загрозу для навколишнього середовища та здоров'я людей. Зростає кількість онкологічних захворювань, генетичних мутацій та інших проблем зі здоров'ям, пов'язаних з впливом радіації. Соціально-економічні наслідки також є відчутними: зміна звичного способу життя, втрата домівок та земель, психологічні травми – все це продовжує впливати на життя постраждалих.

Чорнобильська катастрофа стала суворим уроком для всього світу. Вона оголила недоліки існуючих систем безпеки на атомних електростанціях, показала важливість прозорості та відкритості у питаннях, що стосуються ядерної енергетики. Ця трагедія змусила переосмислити підходи до проектування, будівництва та експлуатації АЕС, а також до реагування на надзвичайні ситуації.

Щоб запобігти повторенню подібних катастроф у майбутньому, необхідно докласти значних зусиль на багатьох рівнях. Це і підвищення рівня безпеки на атомних електростанціях, мо-

дернізація реакторів, впровадження новітніх технологій захисту, посилення контролю за дотриманням усіх норм і правил експлуатації, формування культури безпеки на всіх рівнях – від керівництва АЕС до кожного працівника.

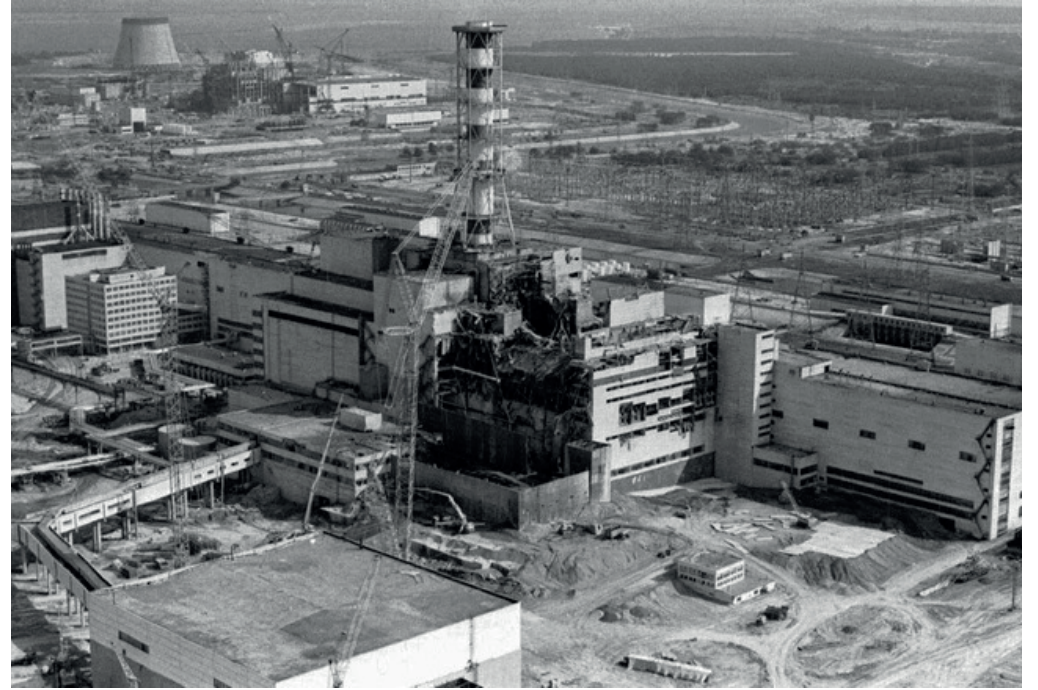
Важливо пам'ятати уроки Чорнобиля і передавати цю пам'ять майбутнім поколінням. Історія цієї трагедії має бути частиною нашої освіти та культури, щоб ніколи не допустити повторення подібних помилок.

Особливо цинічним виглядає атака російської армії дроном-камікадзе типу «Герань-2» (аналог Shahed-136) у споруду нового безпечного конфайнменту, що накриває четвертий енергоблок Чорнобильської АЕС напередодні 39 річниці аварії.

Завдяки самовідданим зусиллям пожежників, рятувальників та персоналу станції нової трагедії вдалося уникнути, але ця подія підкреслює ризики, пов'язані з бойовими діями поблизу таких критично важливих об'єктів.

Відповідальна роль донесення правди про цю трагедію покладена сьогодні на заклади фахової передвищої освіти. Цей глибокий урок про ціну помилок, важливість відповідальності та силу людського духу перед обличчям небезпеки необхідний для молодого покоління, яке народилося вже після цих подій, розуміння масштабів трагедії, її наслідків та героїзму ліквідаторів є надзвичайно важливим. Саме заклад освіти має відіграти ключову роль у донесенні цієї правди, формуючи історичну свідомість та виховуючи почуття відповідальності за майбутнє.

Вже традиційними в коледжах України стали просвітницькі заходи, круглі столи, конференції, зустрічі з ліквідаторами та інші заходи, що проводяться на-весні.

Наприклад, у Відокремленому структурному підрозділі «Рівненський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» 25 квітня 2025 року відбувся круглий стіл до 39-ї річниці катастрофи «Пам'ятаємо Чорнобиль», в якому взяли участь здобувачі освіти економічного та земельно-правового відділень, викладачі історії: Владислав Кротюк, Віктор Мишков, працівники бібліотечно-інформаційного центру коледжу.

Це була не просто освітня подія. Це була розмова про нашу історію, нашу правду і нашу відповідальність. Згадували не лише Чорнобиль. Говорили і про Киштимську катастрофу, яка десятиліттями залишалась забороненою темою. Про аварію на Куренівці, де тисячі загинули були знеособлені радянською цензурою. Про закриті та отруєні заводи, які СРСР залишив на нашій землі, – від сіл під Дніпром до індустріальних руїн Донбасу. Про радіаційні захоронення, що й досі тліють під українською землею, без належного нагляду. Всі ці трагедії – частина колоніальної спадщини імперії брехні та замовчування.

Але сьогодні ми інші. Ми – народ, який не боїться говорити правду.

Особливо боляче звучали слова про теперішню окупацію Запорізької АЕС –

ядерного об'єкта, який сьогодні став інструментом шантажу з боку російських окупантів. Ми чітко розуміємо: війна Росії проти України – це не просто агресія, це спроба знищити свободу, пам'ять, націю.

Студенти говорили з болем, але й з гордістю. Вони аналізували економічні, правові та екологічні аспекти аварій, оцінювали дії влади тоді і зараз, і найголовніше – наголошували на необхідності правди. Бо лише там, де є правда – є життя, є майбутнє.

Чорнобиль – це не лише біль і втрата, але й символ незламності людського духу, здатності до самопожертви та боротьби з найстрашнішими викликами. Пам'ятаючи про минуле, ми маємо зробити все можливе, щоб майбутнє було безпечним і вільним від подібних катастроф. Наш обов'язок перед пам'яттю героїв-ліквідаторів та перед майбутніми поколіннями – зробити висновки з цієї трагедії та побудувати світ, де подібне ніколи не повториться.

У статті використано фото з відкритих джерел сайту Українська правда – життя <https://surl.li/yjaqzq>.

ТЕАТРАЛЬНА МАГІЯ В ГОРОХІВСЬКОМУ КОЛЕДЖІ: 20 РОКІВ ІСТОРІЇ «ГАРМИДЕРУ»

Марія НАГЛЮК,
керівник студентського театру
«Гармидер»
ВСП «Горохівський фаховий
коледж ЛНУП», вихователь-методист

Театральний гурток спочатку був створений у студентському гуртожитку. Перші виступи розпочалися у його фойє у 2004 році, де були представлені різноманітні літературно-музичні композиції, різдвяні вертепи, уривки з творів української класики. Сатирична комедія «Мина Мазайло» Миколи Куліша стала першою вдалою постановкою, яка відбулася вже на сцені коледжу. Відтоді живе слово його акторів не перестає лунає, воно надихає свого глядача, змушує замислитися над важливими проблемами суспільства, дарує миті прекрасного, життєву енергію і натхнення.

Нині учасниками гуртка є студенти різних відділів та курсів і навіть ті, які не проживають в гуртожитку. Щораз охочих долучитися до театральної діяльності стає все більше. Щороку його покидають вже відомі, всіма улюблені актори і приходять нові, які щойно вступили до коледжу. Тому «Гармидер» – це процес пошуку, формування, оновлення, який передбачає динаміку і рух. І так з року в рік. Дух, який панує у команді акторів, справді важко описати, бо це зближення й колосальна підтримка, це стільки смішних і незабутніх моментів, без яких студентське життя втратило б свій смак.

Наші випускники завжди пишуться тим, що доля привела їх до коледжу, а водночас і до студентського театру «Гармидер», адже це нова яскрава сторінка у їх книзі життя. Вони стають свідками магічного процесу створення справжньої вистави від початкового банального читання тексту до чуттєвої гри на сцені, від планування різних дрібних декорацій – до фінального штриха. Бо кожна вистава – це своя маленька неповторна історія з новими героями і часом непередбачуваними сюжетами. Тому і не дивно, що після закінчення закладу освіти наші актори часто відвідують репетиції та нові прем'єри театрального гуртка. Окремі з них зараз захищають нашу країну від ворога в лавах Збройних сил України.

Студентський театр «Гармидер» став вже своєрідною родзинкою у закладі

У всі часи театр – це мистецтво, яке духовно збагачує особистість та дарує незабутні емоції. Як свідчить наше життя, навіть у війну театр не втратив свого значення. Він залишається місцем сили й позитивної духовної підтримки. Про це добре відомо у Горохівському фаховому коледжі ЛНУП, де вже багато років поспіль діє студентський театр «Гармидер» <https://surl.li/gvamdm>, що сприяє духовному та естетичному розвитку студентів. Метою його створення є всебічний розвиток й самореалізація творчо обдарованої молоді, поглиблення знань з історії, української та зарубіжної літератури.

освіти і навіть за його межами. У Міжнародний день захисту дітей на запрошення міської ради презентували казку «Попелюшка» найменшим мешканцям Горохівської громади. З виставою «Як наші діди парубкували» гастролювали навколишніми селами, виступали і в Горохівському психоневрологічному інтернаті. Щоразу творчий колектив театру дарує глядачам приємні враження та гарний настрій.

Постановки студентського театру вражають своєю яскравістю, своєрідним баченням загальновідомих творів, творчим підходом до втілення авторських задумок. На перегляд вже були представлені такі вистави: «За двома зайцями» М. Старицького, «Вечори на хуторі біля Диканьки» М. Гоголя, «На перші гулі» С. Васильченка, «Фараони» О. Коломійця, «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Осноров'яненка, «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого, «Як наші діди парубкували» В. Канівця, «Ромео і Жасмін» О. Гавроша, «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького та інші.

У Міжнародний день театру, 27 березня 2025 року, юні актори запросили своїх шанувальників на нову постановку «Сорочинський ярмарок» за мотивами однойменної повісті М. Гоголя. Вистава увібрала в себе і святковість, і колорит, і всякі бувальщини, що трапляються на ярмарку. Глядачі перенеслися в інший світ, сповнений шуму, народних пісень, запальних танців, незвичайних пригод і таємниць. Чого варта історія з «червоною свиткою» та циганами!

«Сорочинський ярмарок» – це ярмарок персонажів, які вміють кохати, дружити, співчувати, бути щирими й жити з відкритим серцем. Вони подарували глядачам справжні емоції і насолоду, змусили посміхнутися, відволіктися від поганих думок і хоч на деякий час повернутися до нормального життя у такий важкий для усіх час. Кожен актор був яскравим, правдоподібним і майстерно зобразив свого героя. Для деяких студентів цей виступ був дебютом, але вони зуміли проявити свої найкращі здібності.

Театр робить диво із студентами: і це не тільки вміння поводитися на сцені, вдосконалення навичок виразного читання, це насамперед виховання творчого ставлення до справи. Як приємно спостерігати, коли в житті сором'язливий хлопець береться за роль відважного принца, як старанно репетирує міміку, жести, придумує якісь нові сцени, їх творчо переосмислює! Сцена формує свободу, розкутість дій, почуттів, вміння природно поводитися. У підлітковому віці, коли проявляється невпевненість

у власних силах, страх бути смішним, інакшим, певні комплекси – театральна діяльність, участь у постановці вистави дає змогу самовиразитися, змінити власну поведінку, підвищити самооцінку.

Студенти в театрі привчаються розуміти прекрасне і творити його власними руками. Ця робота надає їм змогу реалізувати свої творчі здібності. Театр допомагає сором'язливим повірити у власні сили, здібним – розвивати свій талент, а «проблемним» – відчути свою значимість і потрібність для колективу, відчути радість від того, що вдячні глядачі так само захоплено аплодують тобі, як і шанованим відмінникам.

Окрім акторів, яких ми бачимо на сцені, в студентському театрі працюють багато людей, які активно беруть участь у його житті. А кожній виставі передують складні творчі процеси. Адже, крім геніальної акторської гри і роботи режисе-

ра, важлива і праця людей, яких не видно на сцені. Це ті, хто відповідає за звук і освітлення, декорації, костюми – словом, все те, без чого не створити диво спектаклю.

У виставах студентського театру «Гармидер» переважають традиційні українські костюми. Використовуємо і старовинні, автентичні костюми до найменших дрібниць, зокрема вишиванки, подаровані шанувальниками. Досить великий гардероб необхідного одягу є в музеї-світлиці гуртожитку. Адже вже самі по собі українські народні костюми є надзвичайним сакральним елементом українського побуту, тому їх значущість, чарівність, неповторність необхідно демонструвати глядачам. Оживають і грають новими барвами у студентських постановках старовинні речі, які лежали і пилилися десь на горищах.

продовження на стор. 17 ►

продовження, початок на стор. 16

ТЕАТРАЛЬНА МАГІЯ В ГОРОХІВСЬКОМУ КОЛЕДЖІ: 20 РОКІВ ІСТОРІЇ «ГАРМИДЕРУ»

Знайомство з історією рідного краю, побутом українського народу є головним завданням студентського театру. Саме тому його керівник постійно звертається до української класики. Класика допомагає творчо зростати акторам, а разом з ними – духовно зростати глядачеві. Головне – зуміти кожну класичну виставу зробити сучасною. Тому наші театральні намагаються, щоб твори не просто жили на сцені, а жили по-новому, сучасно й неупереджено. Жоден підручник історії не дасть такого яскравого, глибокого знання народного життя, побуту, звичаїв і традицій українського народу, відчуття епохи, як це робить театралізоване дійство. Тут кожна сцена відображає національний характер, кожне слово, сказане актором, має своє призначення, несе свою ідею.

Це про викладачів і здобувачів освіти КЗФПО «Івано-Франківський медичний фаховий коледж» Івано-Франківської обласної ради.

Кому, як не майбутнім медичним працівникам, знати, що стан здоров'я людини лише на 7-15 відсотків залежить від медичного обслуговування і значно більшою мірою – від способу та умов життя, стану довкілля, спадковості. Саме спосіб життя має найбільший вплив на наше здоров'я. І тут дуже важлива складова – рух, заняття фізкультурою і спортом. З погляду медицини пояснення просте: за малорухливого способу життя м'язи і кровоносна система не діють, і це провокує розвиток багатьох захворювань. Тому ходьба, біг, плавання, помірна фізична робота – такі заняття можуть значно поліпшити стан здоров'я, зберегти молодість тіла і духу.

Про це не лише розповідають на парах. У коледжі переконані: багато важить власний приклад. Здоровий викладач – натхнення для студентів!

«Ми не лише навчаємо здорового способу життя, а й дотримуємося його самі. Викладачі активно займаються фізичним розвитком, підтримують форму та гармонію тіла й духу (оздоровча ходьба, біг, футбол, стретчинг, туристичні походи, тренажерні зали, плавання), – розповідає заступниця директора з виховної роботи Наталія Мальованчук. – Бо здоров'я – це ресурс, який надихає, заряджає і допомагає бути кращими щодня!».

За прикладом викладачів і здобувачів освіти займаються у спортивних секціях, виступають у студентських турнірах з футболу, волейболу. На території ІФМ-

СПОРТОМ ЗАЙМАЮТЬСЯ – ІНШИХ НАДИХАЮТЬ

ФК є сучасний спорткомплекс (до речі, збудований без залучення бюджетних коштів), є майданчик з антивандальними тренажерами.

І вже традиційними до Всесвітнього дня здоров'я стали зустрічі студентів з заступником директора Івано-Франківського міського центру «Спорт для всіх», відомим прикарпатським стронгменом, чемпіоном України зі штовхання ядра серед юніорів, багаторазовим рекордсменом України Назарієм Павлівим. Цього горіч він завітав до першокурсників ОПП Лікувальна справа.

Це було не лише спілкування про секрети спортивних перемог і підготовки

Використання фольклору надає театралізованим дійствам неповторного національного колориту. У кожній виставі багато музики, багато старовинних народних пісень, які передаються із покоління в покоління. Тому актори навіть на репетиціях сповна віддаються сцені, співають натхненно, з душею та насолодою. Інколи вишукують, привозять від бабусь якісь унікальні речі, які відомі лише окремим селам і потім виконують це в автентичному варіанті. Така робота захоплює самих театралів і їх шанувальників.

Неоціненне значення колективу «Гармидер» у виховній роботі, у розвитку кожної особистості. Будь-яка вистава студентського театру – це родинне свято, яке приносить радість студентам, їх батькам, усім працівникам коледжу. З кожним роком шанувальників театральної творчості стає значно більше. Адже театр – це найкраща школа життя. Він впливає на молоде покоління, очищує його від соціально шкідливих думок та емоцій, допомагає краще зрозуміти сенс життя.

Детальніше за посиланням вистави студентського театру «Гармидер»:

«Жив-був пес» (15.05.2024 р.)

<https://surl.lu/bsocfo>

«Попелюшка». (17.05.2023 р.)

<https://surl.lu/melmqq>

Прем'єра п'єси «Ромео і Жасмин»

<https://surl.li/jffwlb>

«Вечори на хуторі біля Диканьки»

<https://surl.li/eljlhy>

«Наталка Полтавка», 2008 р. Студентський театр «Гармидер»

<https://surl.li/cc/qyewjs>

студентів, змагалися у п'яти естафетах: з обручем та гімнастичною палицею, з м'ячиком на тенісній ракетці, з паперовими скляночками, з баскетбольним м'ячем та інші. Треба було і спритність проявити, і спортивні здібності.

При цьому всі отримали заряд позитивних емоцій, гарного настрою і спортивного азарту. Яскравим доповненням естафет став і виступ команди черлідерок, з якими займається Тетяна Соя.

Переможці «Веселих стартів» нагороджені грамотами, медалями та патріотичною атрибутикою від Івано-Франківського міського центру «Спорт для всіх» (богатыр Назарій Павлів був членом журі), подарунковими сертифікатами на візит у Парк історії Землі та солодкими призами від об'єднаної профспілки працівників і студентів Івано-Франківського медичного фахового коледжу.

Закінчивши навчання, студенти теж стануть популяризаторами здорового способу життя. Бо розуміють: бути здоровим – модно, красиво, стильно, класно. Не раз чули від викладачів мудрі слова Сократа: «Здоров'я – не все, але все без здоров'я – ніщо».

Галина ДОБОШ, пресцентр
КЗ ФПО «Івано-Франківський
медичний фаховий коледж»
Івано-Франківської обласної ради

до них, про значення фізкультури і спорту для здоров'я, а й практичне заняття з «руханки». Назарій Павлів презентував вправи своєї стандартної розминки під час підготовки до змагань. Можна було спробувати свої сили у підніманні гирь, за богатырем повторити гімнастичні вправи. Емоцій додали і конкурси зі стрибків на скакалці і з надування кульок.

А для першокурсників ОПП Сестринська справа у спортивній залі відбулися естафети «Веселі старты», які організували викладачі фізичного виховання Ярослав Демків, Надія Мацевко та Тетяна Соя. Чотири команди, у кожній по вісім

ЗУСТРІЧ ГОЛІВ ДЕЛЕГАЦІЙ КРАЇН-УЧАСНИЦЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ЛІТНЬОЇ УНІВЕРСІАДИ В НІМЕЦЬКОМУ ДЮССЕЛЬДОРФІ

На початку квітня у місті Дюссельдорф, Німеччина, відбулася зустріч голів делегацій країн-учасниць Всесвітньої літньої Універсиади.

Під час зустрічі були презентовані та обговорені організаційні питання щодо участі у команд у цих найбільших студентських змаганнях.

Всесвітня літня Універсиада відбудеться у різних містах Німеччини – Берлін, Дуйсбург, Ессен, Бохум – з 16 до 27 липня 2025 року.

У змаганнях візьмуть участь студенти зі 150 країн світу, які виборюватимуть медалі у 19 видах спорту.

Студентська збірна України готується до участі у цьому мультиспортивному заході і планує бути представлена у 13 видах спорту: стрільба з лука, спортивна гімнастика, легка атлетика, бадмінтон, стрибки у воду, фехтування, дзюдо, художня гімнастика, плавання, тхеквондо, волейбол, баскетбол 3х3 та академічне веслування.

Центр фізичного виховання та спорту учнів і студентів

СПОРТИВНІ ОЛІМПІ

ЛЬВІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ»

Участь вихованців відділення велоспорту у чемпіонаті України в індивідуальній гонці вгору

11-13 квітня 2025 року в селищі Славське відбувся чемпіонат України в індивідуальній гонці вгору.

Результати вихованців коледжу:

Індивідуальний залік: переможцем змагань став Владислав Голяк, друге місце посів Олег Смолинець.

У командному заліку в індивідуальній гонці вгору чемпіонами України серед юніорів стали Голяк Владислав, Смолинець Олег та Рудяк Назар.

Успішні старты вихованців коледжу на чемпіонаті України з вільної боротьби U-20

З 8 по 11 квітня 2025 року в Хмельницькому відбувся чемпіонат України з вільної боротьби серед спортсменів віком до 20 років.

Вдало виступили на змаганнях вихованці коледжу. Серед дівчат: 1 місце – Марія Неміш (вагова категорія 50 кг), Альбіна Клефас (в/к 57 кг), Надія Соколовська (в/к 76 кг); 2 місце – Діана Рисьова (в/к 50 кг), Олександра Малкова (в/к 59 кг), Соломія Мацелик (в/к 65 кг), Христина Демчук (в/к 72 кг), серед хлопців: 1 місце – Єгор Горох (вагова категорія 92 кг); 2 місце – Дмитро Данилюк (в/к 79 кг), Владислав Степчук (в/к 125 кг); 3 місце – Владислав Хариш (в/к 71 кг).

Переможці чемпіонату України завоювали право представляти Україну на чемпіонаті Європи, який відбудеться 30 червня в місті Каорле (Італія).

21 медаль у вихованців відділення велоспорту на чемпіонаті України

9 квітня 2025 року завершився чемпіонат України серед чоловіків, жінок, юнаків та дівчат. На цьому чемпіонаті Владислав Голяк виграв одразу три золоті медалі у трьох дисциплінах. Владислав переміг у таких дисциплінах: на дистанції 1 км з/х 57.9 сек., індивідуальній гонці переслідування 4 км, з результатом 4.32, у командній гонці переслідування на 4 км в складі збірної команди України разом з Олегом Смолинцем та випускником коледжу Романом Гладишем.

Віра Шевченко стала переможницею в командній гонці в складі збірної України з результатом 5.00. Анна Пукій посіла перше місце в командному спринті (жінки) з результатом 51.5.

ХАРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ

Плавання синхронне. 2 етап Кубка світу з артистичного плавання

11-13 квітня 2025 року в м. Сомабай (Єгипет) пройшов 2 етап Кубка світу з артистичного плавання. Вихованки Харківського фахового коледжу спорту, які увійшли до складу збірної команди України показали чудові результати. Вихованка ХФКС Дар'я Мошинська стала срібною призеркою 2 етапу Кубка світу з синхронного плавання у соло.

Анастасія Шмоніна та Дар'я Мошинська в технічній програмі дуетів отримали за свій виступ 261.6125 бала та також отримали срібну винагороду. Чемпіонками 2 етапу Кубка світу в акробатичній групі стали дівчата збірної України, до складу якої увійшли вихованки ХФКС – Іванна Бурба, Уляна Гринішина, Марія Зачепа, Марія Здоровцова, Аліса Кулик, Дар'я Мошинська та Анастасія Шмоніна. Дівчата продемонстрували дивовижний виступ, який вперше представили суддям, і здобули 200.0911 бали.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ

Кубок України з веслування на байдарках і каное

З 23 по 27 квітня у м. Умань проходив Кубок України та всеукраїнські змагання пам'яті Юлії Рябчинської з веслування на байдарках і каное.

Вдало виступили на цих змаганнях вихованці коледжу: Євгенія Тонконог стала бронзовим призером змагань серед дорослих (ХК-4 -500м); Максим Пятковський посів серед юніорів – 1 місце К-1, 500м, 1 місце К-2, 500м, 1 місце К-1, 200м, 2 місце К-1, 1000м; Богдан Сезько посів серед юніорів 2 місце К-4, 500м; Владислав Снігир посів серед юніорів 3 місце С-1, 200 м.

Участь у Всеукраїнських відбіркових змаганнях серед юніорів та молоді до 23 років з веслування академічного

Участь у Всеукраїнських відбіркових змаганнях серед юніорів та молоді до 23 років з веслування академічного

Гарні результати показали спортсмени відділення на Всеукраїнських відбіркових змаганнях серед юніорів та молоді до 23 років, які проходили у м. Київ з 25 по 27 квітня 2025 року: Павло Клименко: 2х – 1 місце, 1х – 2 місце; Захар Бабушкін: 2х – 2 місце, 1х – 3 місце.

За результатами змагань обидва спортсмени відібралися до складу збірної команди України на участь у Чемпіонаті Європи серед юніорів.

За даними Центру фізичного виховання та спорту учнів і студентів, закладів освіти підготував **Олександр МИРОНЕНКО**, Науково-методичний центр ВФПО

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Світлана ЖУКОВА,
заступник директора з виховної роботи, викладач української мови та літератури Прилуцького технічного фахового коледжу

Життя доводить, що високого інтелектуального рівня недостатньо для досягнення життєвого успіху.

Суспільство, виробництво потребують людей (працівників), які не тільки розуміють власні емоції та вміють ними управляти, а й розуміють емоції інших людей і вміють їх скеровувати у потрібне русло.

Саме такі люди здатні розв'язувати численні проблеми в організаціях і сприяють командоутворенню та ефективній командній роботі, знижують рівень невпевненості та тривоги певного колективу.

Результати психологічних досліджень у Прилуцькому технічному фаховому коледжі, які проводив психолог, показали, що вищий емоційний інтелект відстежується у здобувачів освіти, які досягають більш високих результатів і сприймаються як ефективні формальні чи неформальні лідери.

Здобувачі освіти, що мають високий рівень емоційного інтелекту, є ефективними старостами чи головами студентського самоврядування. Їх емоційний інтелект складається з п'яти основних елементів, як-от: самосвідомість, саморегуляція, емпатія, мотивація та соціальні навички. Але емоційний інтелект важливий не тільки для лідерів студентської групи, а загалом для усіх здобувачів освіти.

Розвинений емоційний інтелект сприяє поліпшенню міжособистісних стосунків, комунікативних навичок та здатності до командної роботи – всіх важливих складових коледжанського життя. Емоційний інтелект позитивно впливає й на академічну успішність.

Педагоги коледжу зазначають, що здобувачі освіти з високим рівнем емоційного інтелекту зазвичай демонструють кращі результати в навчанні, оскільки можуть ефективно впоратися зі стресом та визначати мотивацію до здобуття знань навіть під час воєнного стану.

Ми спостерігаємо, що під час повітряних тривог і перебування в укриттях емоційний інтелект дає змогу студентам розпізнавати свій емоційний стан та знаходити ефективні методи його регуляції. Емоційний інтелект допомагає здобувачам освіти під час екзаменаційного періоду зібратися, підвищити рівень працездатності та продуктивності, контролювати свої емоції.

Емоційний інтелект відіграє важливу роль і в розвитку лідерських якостей.

Студентська рада коледжу складається зі студентів з високим емоційним інтелектом частіше, саме вони стають лідерами, беруть на себе лідерські позиції в групових проектах. Такі здобувачі освіти здатні мотивувати інших студентів, йти на компроміси, знаходити вихід із складних ситуацій. Завдяки емпатії та соціальним навичкам, вони будують міцні та гармонійні відносини як з одногрупниками, так і зі старшокурсниками та викладачами.

Дослідження психолога коледжу довели, що емоційний інтелект сприяє швидшій соціальній адаптації студентів-першокурсників, адже саме розуміння своїх емоцій та емоцій одногрупників допомагає їм налагоджувати контакти з однолітками та викладачами, знаходити підтримку, уникати конфліктів. Такі студенти краще комунікують, що сприяє їхній легкій адаптації до нових умов. А ці навички, безперечно, будуть корисними в майбутньому та сприятимуть життєвому успіху.

Сучасні студенти, зокрема і нашого закладу освіти, досить часто потрапляють на гачок фінансових шахраїв, беручи кредити. Куратори груп відзначають, що емоційний інтелект впливає на фінансову грамотність молоді: здобувачі освіти, які вміють контролювати свої емоції та бажання, ухвалюють зважені фінансові рішення та рідше потрапляють у боргові пастки.

Роль викладачів, особливо дисциплін гуманітарного циклу, у розвитку емоційного інтелекту здобувачів освіти надзвичайно важлива.

Викладачі коледжу стимулюють розвиток емоційного інтелекту, впроваджуючи групові обговорення, тренінги та вправи, що зосереджені на розвитку критичного мислення та самосвідомості.

Зазвичай, цього легко досягають викладачі української та зарубіжної літератури: здобувачі освіти аналізують персонажів творів, зосереджуючи увагу на їхніх емоціях, мотивах і внутрішньому конфлікті. Педагоги ставлять проблемні питання, як би вони діяли на місці персонажів, що відчували б, до яких результатів це б призвело тощо. Читання поезій, що, зазвичай, містять емоційні образи та метафори, допомагають студентам зрозуміти різноманітність людських почуттів і навчитися їх інтерпретувати.

Такий підхід до вивчення літератури дасть не тільки знання творів, а розвиватиме в здобувачів освіти вищий рівень емпатії та дасть змогу не тільки висловлювати свої емоції, а й розуміти подальший перебіг подій.

Обов'язковою формою занять із розвитку зв'язного мовлення є написання есе – це може бути рефлексія на тему прочитаного твору чи власні переживання.

Написання есе допомагає студентам висловлювати свої думки, емоції, а якщо есе пов'язане з твором української чи зарубіжної літератури, – правильно підбирати цитати.

У коледжі працює волонтерський хаб. Ми маємо змогу спостерігати, що емоційні навички викристалізуються і під час участі у волонтерській діяльно-

сті, коли здобувачі освіти на власні очі бачать обездолених через війну людей, чують їхні розповіді і, відповідно, мають ще більшу мотивацію волонтерити, щоб допомогти іншим.

На превеликий жаль, у коледжі немає театрального гуртка, де б студенти могли «втільовувати» персонажів, відчувачи їхні емоції на собі. Але викладачі суспільних дисциплін на своїх заняттях впроваджують елементи «драми», під час яких здобувачі освіти рефлексують про свої емоції та переживання, дивляться на ситуацію очима одногрупників, чують та відчують їхню думку, порівнюють зі своїм баченням.

Психолог коледжу організовує тренінги на тему розвитку емоційного інтелекту, використовуючи приклади з літератури чи суспільного життя, які демонструють важливість емоційної грамотності для досягнення життєвого успіху.

Залучення медіа для розвитку емоційного інтелекту теж надзвичайно важливе. Хоча Прилуцький технічний фаховий коледж розташований в прикордонній області і здобувачі освіти не з чуток знають про війну, все ж на виховних заходах ми переглядаємо документальні фільми, зняті під час російсько-української війни. Це такі стрічки, як «Довга Доба» Алана Бадоева, «Маріуполь. Невтрачена надія», «Лютий# Опір#Прилуки» та ін. Такі фільми впливають на емоційний досвід, розвивають уміння розуміти та контролювати свої емоції.

Розвиток емоційного інтелекту – це постійна робота, яка потребує само-рефлексії, самоконтролю та емпатії. Завдання педагогічного колективу Прилуцького технічного фахового коледжу – розвивати емоційний інтелект у здобувачів освіти, які, інвестуючи в нього, отримають значні переваги в усіх сферах життя.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ У ПИТАННЯХ ТА ВІДПОВІДЯХ

Хто такий «кінцевий бенефіціарний власник» юридичної особи?

Пропонуємо розібратися, що таке «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» юридичної особи.

У декларації зазначаються юридичні особи, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї.

Термін «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» вживається у значенні, наведеному в Законі України від 06.12.2019 №361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (п. 5-1 ч. 1 ст. 46 Закону України «Про запобігання корупції»).

Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – це будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція (п. 30 ч. 1 ст. 1 Закону України від 06.12.2019 №361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»).

Кінцевим бенефіціарним власником для юридичних осіб є будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю / володіння);

Ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25% статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи.

Ознаками здійснення непрямого вирішального впливу на діяльність є принаймні володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25% статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних / юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної

особи або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

Водночас кінцевим бенефіціарним власником не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є комерційним агентом, номінальним власником або номінальним утримувачем, або лише посередником щодо такого права (Джерело: ДПС у Харківській області).

Чи писати нову заяву для продовження неоплачуваної відпустки щоразу після продовження дії ВС?

Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці відповідає.

Так. Відповідно до частини 3 статті 26 Закону України «Про відпустки», на час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, та/або у разі виникнення загрози збройної агресії проти України, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку, визначеного частиною першою цієї статті. Тривалість такої відпустки визначається угодою сторін.

Підставою для оформлення зазначеної відпустки є заява від працівника про надання відпустки без збереження заробітної плати, погоджена керівником установи. В заяві зазначається вид відпустки, підстава та підтвердження для її надання, дата початку та закінчення, тривалість відпустки. У преамбулі наказу зазначається підстава: норма відповідного закону та заява (для відпустки за ініціативою працівника). У наказі зазначаються ті ж самі відомості, що й у заяві, і додатково вказується дата виходу працівника на роботу.

Отже, у разі продовження дії воєнного стану, яка затверджується новим нормативним актом, змінюється як підстава надання відпустки, так і її можлива тривалість, що потребує видання нового наказу і написання нової заяви.

Працівник перебуває за кордоном та просить переслати його трудову: як це оформити?

Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці зазначає, що раніше абзац 4 пункту 2 Переліку вкладень, заборонених до пересилання у поштових відправленнях містив заборону на пересилання трудових книжок у міжнародних поштових відправленнях. 12 вересня 2024 року була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2024 №1045, якою було внесено зміни до постанов Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 №270 і від 08.09.2023 № 958, яка набрала чинності з 12 вересня 2024 року.

Згідно із внесеними змінами до пункту 26 Правил надання послуг поштового зв'язку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 № 270 пересилання за межі України дозволів на право носіння зброї, трудових книжок, військових квитків, документів, що посвідчують особу, здійснюється виключно у реєстрованих міжнародних поштових відправленнях. Отже, заборона на пересилання трудових книжок за межі України з 12 вересня 2024 року не діє.

Водночас нове правило дозволяє пересилання трудових книжок за кордон лише у міжнародних відправленнях, що реєструються. Відправлення, що реєструються, приймаються з видачею квитанції, проходять реєстрацію на різних етапах пересилання і вручаються одержувачу під розписку.

З 10 червня 2021 року ведення паперових трудових книжок не є обов'язковим.

Видача всіх наявних трудових книжок працівникам в обов'язковому порядку передбачається після завершення робіт щодо включення Пенсійним фондом України до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування відсутніх відомостей про трудову діяльність працівників, які мають бути здійснені протягом п'яти років. Після завершення цих робіт наявні трудові книжки видаються працівникам особисто під підпис. (*Розділ II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі» від 05.02.2021 №1217-IX.)

Згідно зі статтею 48 КЗпП облік трудової діяльності працівників здійснюється в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загально-

обов'язкового державного соціального страхування у порядку, визначеному Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Отже, трудова книжка працівнику, що продовжує перебувати у трудових відносинах, може бути видана працівнику за згодою сторін трудового договору, також роботодавець зобов'язаний видати належно оформлену трудову книжку працівнику у разі його звільнення до завершення процедури включення до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування відсутніх відомостей про трудову діяльність, у день звільнення.

Відповідно до вимог п. 4.2 розділу 4 «Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників», затвердженої наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України 29.07.1993 №58, пересилання трудової книжки поштою з доставкою на зазначену адресу допускається тільки за письмовою згодою працівника.

Можливий алгоритм дій щодо передачі трудової книжки працівнику, що перебуває за кордоном:

1. Визначення підстави для передачі
 - Працівник звільнився і потребує трудову книжку.
 - Працівник хоче отримати трудову книжку для інших цілей.
2. Оформлення запиту працівником

Працівник подає письмову заяву (скан або електронний варіант із кваліфікованим електронним підписом – КЕП) про бажання отримати трудову книжку із наданням згоди на пересилання трудової книжки поштою, у якій окремо вказує:

 - спосіб доставки;
 - адресу за кордоном.

3. Перевірка та оформлення документації роботодавцем

Роботодавець перевіряє наявність підстав і надання згоди на пересилання трудової книжки поштою.

4. Уточнення способу доставки, оформлення відправлення

Пересилання трудових книжок за кордон має здійснюватися виключно у міжнародних відправленнях, що реєструються. Важливо перевірити правильність адреси, зазначеної працівником.

5. Підтвердження отримання. Зберегти квитанцію та відстежити доставку.

Консультує

Ірина БЕРЕЗЕНКО,

доктор філософії з права,

Науково-методичний центр ВФПО

КНИГИ – МАЯКИ, ЗВЕДЕНІ У ВЕЛИКОМУ МОРІ ЧАСУ...

23 квітня світ відзначає Всесвітній день книги та авторського права – свято авторів, видавців, критиків, бібліотекарів, читачів і всіх-всіх, хто часом залишається «за лаштунками» книговидання.

Книги – це справжній всесвіт для мрійників. Одні мрійники пишуть про неймовірні історії й небачені світи, інші занурюються в написане, подорожуючи в просторі та часі, не виходячи з дому. Книги мають унікальну здатність як розважати, так і навчати людей. Щоб підкреслити важливе значення книг, письменників та авторських прав, які їх захищають, ЮНЕСКО в 1995 році проголосила Всесвітній день книг і авторського права (World Book and Copyright Day), який відзначається щороку 23 квітня.

Про значимість читання молоді можна писати безкінечно і, безумовно, прийняття Стратегії розвитку читання на 2023 – 2032 роки «Читання як життєва стратегія» (<https://surl.li/tssuyr>) – важливий крок держави. Водночас зазначимо, що з початку повномасштабного вторгнення відчувається напруга в інформаційному просторі України та світу.

Книги – дійсно зброя у війні ідей та цінностей, вони допомагають краще зрозуміти минуле, сьогодення та майбутнє. Наша ціль – молодь, яка читає. Саме тому з нагоди Всесвітнього дня книги та авторського права у коледжі було презентовано пізнавальний відеоролик «Книги – маяки, зведені у великому морі часу» (<https://surl.li/wptyiu>), присвячений найвідомішим книжкам світу, а також проведено добродійну акцію «#формує свідомість» (<https://surl.cc/jyzmpq>), завдяки якій бібліотека КЗ КОР «Богуславський гуманітарний фаховий коледж імені І.С. Нечуя-Левицького» поповнилася сучасною українською літературою. Акція була орієнтована саме на ті книги, які читає молодь: Сергія Жадана, Оксани Забужко, Юрія Андруховича, Андрія Куркова та інших. Вони пишуть про війну, патріотизм та опір, показуючи, що культура може бути потужною зброєю. Принагідно – про найпопулярніші з них:

- **Надія Сухорукова «#Маріуполь #Надія»** (<https://surl.gd/egalql>). Уривки щоденника авторки уже звучали у всьому світі, але у цій книзі відтворена цілісна історія того, що пережили мешканці Маріуполя після вторгнення російської армії у місто. Реальні люди, реальні історії, реальні події неспальсифіковані ворогом.
- **Валерій Маркус (Ананьєв) «Сліди на дорозі»** (<https://surl.gd/kfeyun>). Це не лише книга. Це – унікальний досвід драматичних подій, які ви зможете пережити як очевидець. Це – напруга, небезпека і полегшення, це достовірність і невідомість, справжня емоційність.
- **Сергій Плохій «Російсько-українська війна: повернення історії»** (<https://surl.li/vbtjvf>). 24 лютого 2022 року світ здригнувся від жаху. Здається, ніхто не очікував війни такого масштабу. Як виявилось, жодна країна не готова до неї. Вона цікава своєю правдивістю та розсудливістю, історично підтвердженою чесністю.
- **Марія Матіос «Мами»**. Важка, драматична книга в якій йдеться про долю п'яти жінок, яких об'єднало страшне горе – втрата єдиного сина. Кожна переживає горе по-своєму, а разом вони доповнюють одна одну і розкривають усю глибину й розпач трагедії осиротілого материнства.
- **Костянтин Симоненко «Вкрадена весна»**. Йдеться про перші два місяці війни, без прикрас та «замилування очей». Напевно, саме тому й припала до душі нашим читачам.

Література завжди була і є інструментом у боротьбі за права та свободи. Книга в Україні під час воєнного стану стала джерелом сили, знання та натхнення, допома-

гаючи пережити найскладніші часи, формуючи майбутнє нації, допомагаючи краще зрозуміти сучасний світ. Читання є важливою частиною життя, яка об'єднує та підтримує українців у боротьбі за мир і свободу. Надважливо в часи збройного та інформаційного впливу Росії дати змогу громадянам реально оцінювати виклики сьогодення і що, як не книга, є ідеальним, невідчужим помічником у цій місії.

Тетяна СЕРБА,

бібліотекар I категорії КЗ КОР «Богуславський гуманітарний фаховий коледж імені І.С. Нечуя-Левицького»

МІКСУЄМО ПОЧУТТЯ З ЛІТЕРАТУРОЮ

Уявіть собі: невимушена атмосфера, жваві розмови, а в «меню» – незвичайний «капусняк»! Саме так у Світловодському коледжі відзначили Всеукраїнський день психолога та Всесвітній день книги, влаштувавши для студентів справжній емоційний «обід» – психолого-літературний капусняк «Книга емоцій».

Практичний психолог Ольга Кореняк та креативна бібліотекар Альона Викрест запросили на неформальну зустріч студентів групи ЕПДБ-24, де головними «стравами» стали ... емоції! Ніяких нудних лекцій – живе спілкування, цікаві завдання та літературні «смаколики».

Хлопці та дівчата разом розбиралися, що ж це за «звірі» такі – наші емоції, і як з ними «подружитися», щоб жити в гармонії із собою. Справжніми «детективами» вони стали, коли за уривками творів сучасних українських авторів намагалися вловити емоційний «слід» персонажів. Уявляєте, як це – відчувати радість чи смуток героя, просто читаючи кілька рядків?

Насамкінець кожен зміг стати співавтором унікальної «Книги емоцій», додаючи туди власні «рецепти» відчуттів та думок. Загалом «Емоційний капусняк» у коледжі вийшов на славу! Студенти не лише дізналися нове про себе та свої емоції, а й чудово провели час, зрозумівши, що психологія та література можуть бути не лише корисними, а й надзвичайно захопливими.

За матеріалами ВСП «Світловодський політехнічний фаховий коледж Центральноукраїнського національного технічного університету»

ЗАСНОВНИК:
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Відповідальний редактор – Тетяна ОЛЬХОВИК
Літературний редактор – Ірина СЕРОВА
Верстка та дизайн – Людмила ШИШКІНА

Адреса редакції:

03151, м. Київ,
вул. Смілянська, 11
телефон: (044) 242-35-68
факс: (044) 242-35-68
nmc.vfpo@ukr.net

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №17045-5815P від 13.08.2010

Наклад – 1000 прим.
Виходить один раз на місяць
Відповідальність за зміст публікацій та достовірність інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право скорочувати авторські матеріали та вносити в них правки.